

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ LUNARĂ
DE DREPT ȘI UNIFICARE LEGISLATIVĂ

A B O N A M E N T U L :
pentru Instituțiuni și Autorități 500 Lei pe an
pentru Autorități Judecătorești }
" " Magistrați } 350 Lei pe an
" " Avocați }

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA
Str. G. Mărzescu 20
C L U J

Publicațiuni și anunțuri pentru un număr
2 lei cuvântul
Publicațiuni și anunțuri pentru mai multe
numere 1.50 lei cuvântul

Fondator: VASILE M. DIMITRIU Consilier la Curtea de Apel din Timișoara

Comitetul de conducere și redacție:

I. MĂNESCU

Președinte la Curtea de Apel Cluj
Directorul și proprietarul revistei

AL. ULVINIANU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

I. PREDOVICIU

Procuror General la Curtea de Apel Cluj

Dr. AL. DRAGOMIR

Decanul baroului adv. din Cluj

Secretar

VIRGIL. I. MĂNESCU
licențiat în drept și în filozofie
adv. stagiar

S U M A R :

† Dr. Pompei Micșa

Din domeniul silogismelor juridice.
Jurisprudențe Civile.
Jurisprudențe Comerciale.
Jurisprudențe Procedurale.

Jurisprudențe penale.
Jurisprudențe la diverse legi.
Recenzii de I. M.

Colaboratorii ocazionali cari au trei articole publicate au dreptul la colecția anului întreg.

Ori ce număr ne primit se retrimite la cerere în contul abonamentului

Prețul unui număr 35 lei

Potrivit „Inștiințări“ anterioare

A apărut

In editura proprie a autorului

Noua procedură penală română

„Curțile cu Jurați“

art. 349 - 438

un Volum de peste 400 pagini comentate cu
adnotări și tot felul de formulare de

Vasile M. Dimitriu

Consilier la Curte de Apel Timișoara.

Prețul unui exemplar 250 lei neto. Cartea
se poate procura — contra cost — dela
autor Str. Gh. Lazar 4 Timișoara
(cetate) sau prin Decanatele Baroului
sau șef. instanțele judecătorești la comandă,
in pachete colective, contra ramburs.

BANCA CENTRALA

Intreprinderi industriale fondate și interesate :

Industria Sârmei — fabrică de cuie și sârmă în Ghiriș, gara Câmpia-Turzii ;

Fabrica de Sticlărie S. A. în Turda

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
S. A. SEDIUL CENTRAL CLUJ

Filiale: Alba-Iulia, Bistrița, Hațeg, Sibiu, Turda.

Capital social 50 milioane, rezerve 20 milioane. depuneri 120 milioane

George Sofronie
Prof. la Univ. din Cluj.

Principiul Naționalităților în Tratatetele de Pace din 1919-1920.

Frontierele României sunt intangibile.

(Premiată de ziarul „Universul“).

București 1936.

A apărut

Tratat

de

Drept Cambial

de **E. Cristoforeanu**

Doctor în drept dela Roma. Avocat

Vol. I. prețul 280

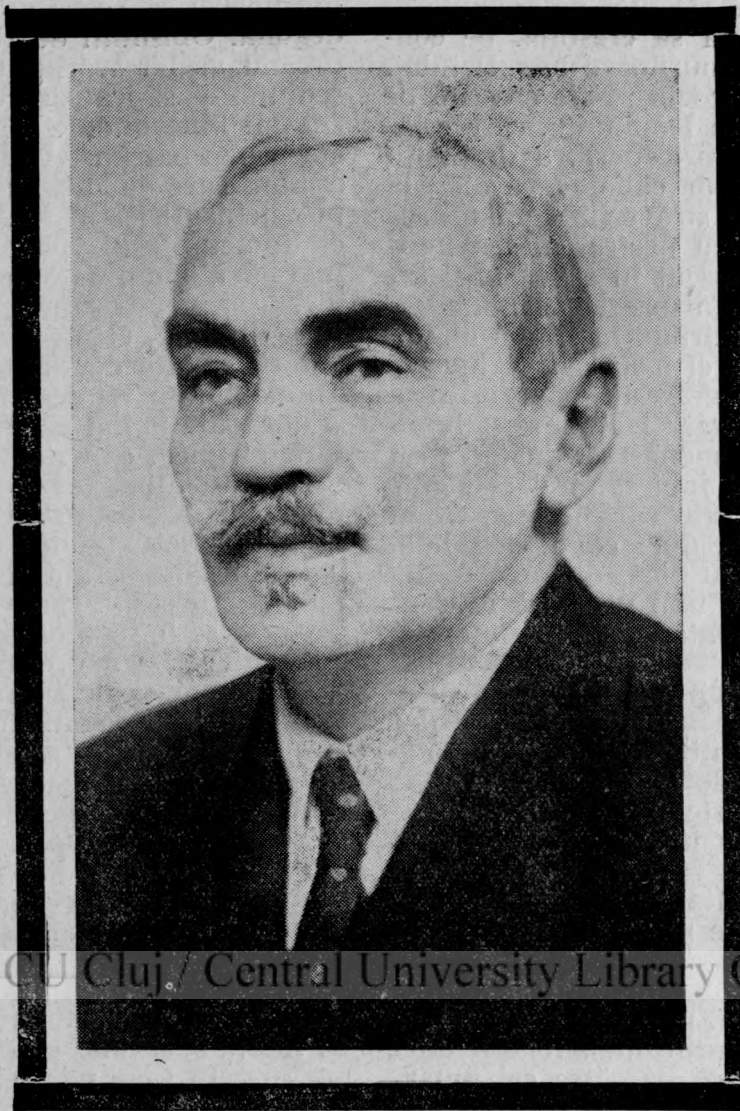
Vol. II. (ultimul) prețul 320

Comanda la „Curierul Judiciar“ Str. Artei 5

A apărut

**Colecția de legi și
regulamente Tomul
XIII. partea I. pentru
anul 1935**

a Consiliului legislativ.

Dr. Pompei Micșa

fost Prim președinte al Curții de Apel Cluj,
mort în ziua de 4 Decembrie 1936, ora 9

NOTE BIOGRAFICE.

N. Hațeg (Hunedoara) 1873 Apr. 30. — 7 Iul. 1899 sub jud. cl. IX gr. III, oc. Sighișoara apoi Dej, apoi cl. IX gr. II — 6 Ian. 1908 notar senat Curtea de Apel Cluj. — 29 Iun. 1904 judecător șef. ocolul Galiștea — 19 Mai 1905 jud. trib. Sibiu. — 12 Mart. 1908 jud. cl. VII acelaș trib. — 9 Fevr. 1915 cons. cl. VI Curtea de Apel Cluj — 6 Fevr. 1919 pres. cl. IV aceeaș Curte: — 25 Iun. 1924 prim-pres. inamov. aceeaș Curte (cu titlu pres. Curte Casatie). — Ian. 1926 prim-pres. S. I. aceeaș Curte (cu titlu pres. C. Casatie). 20 Mart. 1929 conf. prim-pres. fără s. aceiași Curte.

Vechime în mag.: 37 a., 4 l., 24 z.

Stagiu în grad: 17 a., 9 l., 25 z.

În ziua de 5 Decembrie ora 11, Curtea de Apel Cluj, întrunită în plenul său, a comemorat pe defunct.

În aceeași zi corpul neînsufletitului, a fost așezat pe un catafalc în sala festivă a Curții.

În ziua de 6 Decembrie s'a slujit prohodul, iar în ziua de 7 Decembrie a fost înmormântat la Sibiu în cavoul familiei.

Cu aceste triste ocazii s'au ținut următoarele cuvântări:

Cuvântarea părintelui I. Aqârbiceanu.

„Inceputul înțelepciunii este frica de Dumnezeu, căci Domnul dă înțelepciunea și din gura Lui ese cunoștința și priceperea, și vei înțelegere dreptatea, judecata și nepărtenirea, și toate căile care duc la bine“.
(PILDELE LUI SOLOMON)

Intristată adunare.

Ne-am întrunit aici să dăm cinstea din urmă osemintelor unuia care a fost pe pământ un mare preot, slugitor al Dreptății. Vreme de patruzeci de ani adormitul în Domnul Pompei Micșa a oficiat cu credință, cu înțelegere, cu nepărtenire, cu convingere și înaltă conștiință la altarul zeitei, căreia trebuie pe-o formă să se închine zeii și oamenii. El a putut purta aceeaș grea sarcină, și-a putut împlini exem-

plar înalta datorie fiind răzimat pe credința în Dumnezeu, pe conștiința sa creștină, pe convingerea în viața nemuritoare a sufletului. Din copilărie a avut norocul să fie crescut de către părinții săi în frica Domnului, care e începutul înțelepciunii, a priceperii, a dreptății, a nepărtinirii și a tuturor căilor care duc la bine. Originar din țara străveche românească a Hațegului, în care s'au păstrat atâtea mari virtuți ale neamului, crescut în sânul unei familii adânc creștine, cu unsprezece copii, adormitul în Domnul știa, intrând în slujba de împărțitor al Dreptății, că el însuși va fi judecat odată de Unul care nu greșeste în veac. El a știut că trei bunuri a lăsat Dumnezeu lumii pentru ușurarea vieții omenesti: bunătatea cu milostenia, dreptatea și iubirea, trei elemente de viață și trei virtuți prin cari ne asemănăm cu cel preainalt. El știa, din educația solidă, din frumoasa cultură juridică, din experiență chiar că dintre cele trei, mai necesară e dreptatea, fără de care nu poate exista nici individ, nici societate.

Și de aceea a îndrăgit-o și a slugit-o cu atâta credință. Ajutorul continuu care i-a dat putere să rămână neclintit în slugirea dreptății a fost această frică de Dumnezeu această credință, de care vorbește înțeleptul. Judecățiile pe cari el le aducea în forul extern, erau rostite mai întâi în forul conștiinței lui, iar aceasta fiind adânc creștină, sentințele lui nu putea fi decât drepte, de nimic influențate.

Dacă toți judecătorii din România ar avea această cunoștință creștină în care să-și rostescă mai întâi sentința, mai ales azi când se dau atâtea asalturi cu privilegiul aducerii unei judecăți, când se încearcă de către cei puternici atâtea înrăuriri, — alta ar fi fața actuală a moravurilor țării noastre.

Adormitul în Domnul era convins că rând pe rând, cu sentințele ce le rosteste, își pregătește însuși judecata din pragul vecinicii pe care o va pronunța marele împărțitor al Dreptății. Cine procedează dintr'oa astfel de convingere înaltă, cine crede cu tărie în nemurirea sufletului său, cine se teme de Dumnezeu, nu va greși niciodată, căci „Dumnezeu dă înțelepciunea și din gura Lui ese cunoștința și priceperea“ și el învață „dreptatea, judecata și nepărtinirea“.

Adormitul în Domnul a făcut cinste breslei sale, familiei sale, care numără atâția distinși membri, bisericii care l-a crescut și Neamului său.

Odihnească în pace.

Cuvântarea D-lui Dr. I. Papp președinte de secție la Curtea de Apel Cluj, în numele Curții, magistraților și funcționarilor din întreaga circumscriptia Curții.

„Casi celui mai vechiu în grad președinte la Curtea de Apel și ca unui vechiu prieten, mie îmi revine trista sarcină, ca în numele Curții de Apel, al Magistraților, funcționarilor de greșă și al tuturor angajaților ei, cum și în numele magistraturii din circumscriptia acestei Curții să-mi dau astăzi rămas bun dela iubitul și bu-

nul nostru șef, care ne-a părăsit pentru totdeauna. Obisnuiți de 18 ani, să-l vedem zilnic urcând grăbit scările, ca să nu întârzie dela ședințe, — să-i auzim vorba domoală și sfaturile lui binevoitoare și înțelepte de șef bun și coleg mai bătrân, — stăm zdrobiți în fața sicriului, care va închide pentru totdeauna corpul neînsuflețit al lui, neîmpăcați cu gândul că de acum nu-l vom mai vedea și nu-l vom mai auzi. Timp de 38 ani a stat Pompei Micșa în slujba neîntreruptă a Justiției și în acest lung interval, el nu a cunoscut altceva decât datoria sfântă de slujitor al dreptății, pe care a îndeplinit-o pe de-a întregul din tot sufletul și din toată inima sa. Vasta și frumoasa sa cultură juridică, experiențele sale de jurist și judecător, le-a pus neprecupetiv la dispoziția Justiției, căreia cinste și fală i-a făcut. Om cinstit, drept, modest, iubitor de oameni, răbdător și milos, înduioșat față de nesfârșitul sir al iustiabiilor necăjite, cari veniau în fața lui ca judecător, să le facă dreptate.

Modest și nepretentios față de alții, dar necruțător față de sine însuși, — Pompei Micșa a rămas neschimbător, astfel toată viața lui. Născut în Hațegul Sarmiseghetuzei, din tată judecător modest, și acesta fiu de unul preot românesc, — Pompei Micșa a crescut în sărăcie, în lipsuri și trudă, cu un modest ajutor de bursă mică dela școlile din Blaj, studiind, ridicându-se din propria sa vrednicie, — pătruns în sufletul lui de această modestie mostenită, de acest simț de dreptate, de atasare de biserică și de legea creștinească, însusiri alese, cari l'au stăpânit totdeauna. Noi, cari îl cunoaștem de mult, și slujind cu el împreună de peste 18 ani, putem face mărturie dreaptă la îngropăciunea lui pentru acestea înalte însusiri sufletești, creștinești și românești ale lui Pompei Micșa.

Oricât apărea el de sever în ședință la debateri, — la deliberările noastre intime era înduioșător de blând, de bun și generos, și nu odată l'am văzut muncindu-se în suflet și zbătându-se între rigorile reci ale legii și între sentimentului veșnic de dreptate al judecătorului, când era vorba de durerile celor necăjite, ale săracilor, orfanilor și văduvelor, de nedreptățile acestora și nu avea liniște consumându-se mereu, când asprimea legii — pe care trebuia s'o aplice — îi jignea sentimentul său de om și-l împiedeca să facă adevărata dreptate deaproape lui său. Roba neagră a magistratului, care între zidurile reci ale templului Justiției, departe de zgomotul lumii din afară, trebuie să-și desfășoare activitatea vieții sale de împărțitor al dreptății înăbușindu-și sentimentele de om și de creștin ale sufletului său, — de multe ori — îl apăsa în lupta aceasta sufletească a sa. „Dura lex, sed lex“ — era slabă mângâiere pentru dânsul — și pentru liniștirea sufletului său, — încerca să aplice unde numai putea, cele mai blânde sancțiuni din pedepsele legii.

Ușa lui nu era închisă în fața multimei necăjite, cari de multe ori ca un film nesfârșit se perindau în fața lui cu varietatea plângerilor și durerilor lor. Iar dânsul avea un cuvânt de

mângăiere pentru fiecare. Dovada iubirii lui de oameni, și de cei necăjiți este și gestul său nobil făcut în acest an, când a lăsat din agonisela sa o fundațiune de 125 mii lei Mitropoliei Blajului, pentru ajutorarea scolarilor lipsiți de mijloace.

În necazurile noastre, ca bun coleg, ne sfătuia, resimțind împreună cu noi toate bucuriile și durerile noastre, și când soarta ne-a mai lovit greu și fără de milă în viața noastră, pe el l-am avut mângăitor care ne îmbărbăta, încuraja cu bunăvoință de părinte, reținându-ne dela disperare.

Ne-a fost sef loial, coleg bun și prieten devotat, care nu jignea pe nimenea, nici când era jignit. — care era generos și iertător față de toți, cari îi greseau cu sau fără voie.

A fost întâiul primpresedinte român al acestei Curții de Apel îndeplinind cu cinste și cu onoare această slujbă de grea răspundere în timp de 18 ani la acest areopag înalt românesc, organizat de dânsul la 1919, — când cel mai drept judecător i-a hărăzit umilului său rob judecător limesc, acestuia dintre „rari nates“ suprema fericire și satisfacție înaltă sufletească, de a vedea cu ochii săi făcându-se dreptatea meritată, celui mai oropsit iustitiabil, neamului românesc prigonit de multe veacuri, prin reșezarea lui în patrimoniul său strămoșesc, din care a fost desmoștenit de cei fără de lege — multe veacuri — „prin intrigă și silă, viclene uneltiri“. Și i-a fost dat să slujească în calitate de superior judecător român, acestui neam și acestei dreptăți divine.

Noi judecătorii români, cari împărțim dreptatea între oameni cu crucea de masă, acest simbol al religiei creștine, pe care se întemeiază organizația noastră de stat — nu ne putem despărți nici când de aceasta cruce și de credința religioasă creștină, de poruncile acestei religii, — de credința în viața de apoi, ce va să vină și în dreptatea divină cerească.

„Fericiti sunt cei drepti și fericiti sunt făcătorii de pace“; iar decedatul drept și iubitor de pace a fost.

„Doamne al puterilor fă odihnă veșnică lui Pompei Micșa, acestui om de omenie și după dreptatea Ta, care singură este dreptate în veac — sufletul acestui judecător drept și cinstit, așează-l între dreptii Tăi, în veci Amin“.

Cuvântarea Dlui I. Predovicu, Procuror general al Curții de Apel Cluj, tinută în numele parchetului.

„Stăm uluiți în fața corpului neînsufletit al aceluia care a fost Primpresedintele Curții noastre.

În atâta vreme, ne-am deprins să-l știm conducătorul Justiției din această însemnată parte a țării, încât acum când pleacă din fruntea noastră, simțim o durere nespusă văzând golul imens ce rămâne.

Ne-a cutremurat știrea despre suferința ce l-a copleșit.

Am admirat dragostea lui neînchipuită față de Justiția ce o reprezenta, văzând cum nici

pe patul suferinței nu pregeta să continue a lucra în interesul ei.

O nădejde persista în noi că răul e trecător.

Cu atât mai dureros ne-a impresionat știrea că năpraznica boală l-a doborât;

Că moartea necrutătoare l-a răpus.

Acum vedem trista realitate și lacrimi amare însoțesc zguduitoră noastră durere.

S'a stins o flacără caldă, luminoasă a justiției.

Ea lumina altarul sfânt al dreptății.

Ea încălzea sentimentul de adevăr și frumos.

Iubitul nostru primpresedinte, cu sufletul său bun și nobil, cu spiritul său ager și destept, cu inima sa devotată idealului dreptății pure, uman ca nimeni altul, scumpul nostru Pompei Micșa nu mai este.

Dragostea lui față de cariera de magistrat era de atât de mare, pe cât era de sublimă chemarea sa pentru a sluji altarul dreptății.

Înainte de noi, alții, cari nu aveau obiceiul să dea românilor locuri însemnate în magistratură, au recunoscut întrânsul pe judecătorul distins.

A fost numit la aceasta Curte încă pe timpul când românii se pregăteau să îndeplinească idealul național.

S'a impus numai prin însușirile sale alese, prin rodul muncii sale, prin talentul său deosebit.

Și când a venit plinirea vremii a vremii a fost cel mai indicat să devie primul primpresedinte de Curte în Ardealul desrobit.

În această calitate, cine nu știe, cu cât zel, cu câtă râvnă, cu câtă competență a condus această Curte și instanțele judecătorești ce a-vea sub privigherea sa.

În toate împrejurările interesul Justiției, al Țării și al neamului era întotdeauna ținta activității sale.

Făț de cei inferiori în grad era bun și blând, îndrumător și iertător, astfel încât era înconjurat de o dragoste ce rar se acordă unor sefi cu atâta sinceritate și într'un timp atât de îndelungat.

În raporturile sociale, era rezervat și sobru, dar prevenitor și afabil.

Impunea și atrăgea.

Știa să spună atâtea lucruri frumoase văzute și auzite încât timpul ce-l petreceai lângă dânsul era deosebit de plăcut.

Iubea literatura, citea cu deosebită plăcere autorii clasici latini în original.

Toate aceste însușiri l-au ridicat mult deasupra semenilor săi contemporani, astfel că pierderea lui înseamnă o lovitură grea nu numai pentru Justiție, ci și pentru societatea întregă, pentru țară și neam.

Parchetul General și Parchetele tribunalelor Alba, Cluj, Hunedoara, Năsăud, Someș și Turda se închină cu smerenie și cu evlavie în fața vietii de puritan a mult iubitului și neuitatului primpresedinte al Curții de Apel din Cluj, Pompei Micșa, și plânge lacrimi de sinceră și

adâncă durere în fata corpului său neînsuflețit.

Dumnezeu să-l așeze unde dreptii se odihnesc“.

Cuvântarea D-lui Decan Dr. Al. Draomir, în numele baroului avocaților din Cluj.

„Din înălțimea bisericii sufletesti, care ocrotește credința noastră în dreptate, s'a prăbușit o cruce. — un simbol al ideii de justiție turnat în materia trecătoare a timpului.

Ne creiasem un echilibru sufletesc legând ideea de om, atât de conformă era viața lui Pompeiu Micsa cu toate credințele noastre despre drept și dreptate.

Privind anii cari se adâncesc în amintirea noastră, el trece în fata ochilor noștri sufletești cu acelasi pas greu și apăsător, străbătând zi de zi acelasi drum al datoriei și devotamentului. — sentinela neclintită la pragul peste care nu trece nici patima nici ura.

O nobletă senină, o înțelegere permanentă a oamenilor și a vieții, o bunătate firească, dar mai presus de orice, o politetă desăvârșită, de o rară elegantă. Dacă ai avut ocazia să fii primit în cabinetul său, ai putut bănuși că omul de excesivă bunătate care te coplesese cu atitudine ce-ți par nepotrivite modestiei tale, te-a întrecut prin aceea că aceasta aparentă de marimozitate și delicatete stă pe fond de probitate.

Probitatea lui era clasică.

Conștiințiozitate și erudicie în toate lucrările sale judecătorești, respect desăvârșit față de părțile din proces, obiectivitate în deliberări delicate extremă în raporturile cu colegii, iar ca primpresedinte atențiune și deferență față de magistrați, a căror grea misiune și putere de sacrificiu el o cunoștea mai bine decât ori cine.

Sficiunea sa proverbială, el a stat într-o rezervă anume aleasă, dar din care a proiectat tot timpul asupra instituției pe care o conducea, umbra giganticului său caracter.

Reputația de care s'a bucurat nu s'a impus prin mijlocul nenatural al privirilor severe din înălțimea funcției sale. — ea i s'a acordat cu toată căldura sufletului nostru plin de grație și afecțiune. Noi am știut cu toții că acest caracter de stâncă s'a format din plămădeala unei vieți muncite, într-o epocă de suferință, când meritele slujbasului român nu se scriau pe cărți de recomandatie.

L'am cunoscut întâia dată la Sibiu în anii tinereții dinainte de războiu, când funcționa ca judecător și mai târziu ca presedinte de Tribunal.

Ce ar putea să ne dovedească mai mult forța înaltelor calități cari au împodobit personalitatea sa, de cât faptul că în acele vremuri de nepenetratiune a elementului românesc, Pompeiu Micsa a străbătut drumul unei strălucite cariere, făcându-și loc prin masiva lui personalitate. A ajuns așa de tânăr Consilier la Curtea de Apel din Cluj, aducând prin întreg felul său de a fi, destinul unui neam, care a-

jungea la tintă. Când la începutul anului 1919 se organizau aci la Cluj serviciile românești, problema preluării Justiției nu făcea umănii griji, Pompeiu Micsa a fost avansat de sufragiul obștei românești în fruntea Curții de Apel. Prin stăruința și îngrijirea lui s'a format Justiția românească aci, ca și drumul unui adevăr vecinic, care nu are nici început nici sfârșit.

Din tradiția unei vieți, care ne-a rămas tuturor în urmă, el a adus indulgența, răbdarea și răbdarea, — marea răbdare, care ridică pe magistrat deasupra vrăsmășiei părților. O răbdare venită din căldura inimii, din educațiune și auto-educațiune. Un exemplu de admirat, o figură de înaltă mândrie pentru breasla judecătorească.

Iată de ce regretăm cu totii plecarea lui dintre noi; iată de ce însoțim acest rămas bun cu privirile noastre cernite, cu ochii plini de lacrimi, când pleacă pe acest drum de unde nu mai este întoarcere.

În ceasul acesta suprem, avocații din Cluj îi aduc tributul cald și îndurerat al recunoștinței, care se asociază la adâncă tristețe pe care o suferă de o potrivă și îndoliata familie și întreaga Magistratură a Țării.

Dumnezeu să-i dea odihnă de veci!

La Sibiu

Cuvântarea D-lui Dr. Romul Pop, Primpresedinte al Curții de Apel Brașov, în numele D-lui Ministru de Justiție.

„Moartea, această tristă lege a naturii, răpeste din mijlocul nostru, în plină activitate intelectuală, pe distinsul magistrat Pompei Micsa, prim-presedintele Curții de Apel Cluj.

Însărcinat să reprezint pe Dl. Ministru al Justiției la această tristă solemnitate, cu sufletul îndurerat de vechiu prieten și coleg, îmi defilează în minte întreaga lui viață închinată „Dreptului“ în cea mai nobile acceptiune a cuvântului.

Cu câtă greutate la începutul carierei lui de magistrat, un fiu al neamului românesc putea să pătrundă sub dominația străină în magistratură și apoi să înainteze, trebuia să poseze calități excepționale. Pompei Micsa le-a avut din plin.

Am remarcat aceasta la universitate deja, unde a fost unul dintre primii, la care noi ceilalți câțiva colegi români priveam cu mândrie, văzându-l apreciat de profesori și de colegii străini.

Le dovedește faptul că intrând în magistratură ca stagiatar, îndată ce a împlinit vârsta legală, a și fost numit judecător, apoi delegat la Curtea de Apel Cluj, ca magistrat asistent, delegație ce se dădea numai celor cu calități osebite și remarcate, ca după scurt timp să fie înaintat judecător la tribunalul Sibiu, al cărui fală a fost, adevărindu-se ca magistrat integru și eminent, cu pregătire și cunoștințe profunde, drept, corect, un adevărat om al „Dreptului“ dela care nu s'a abătut nici când și căruia si-a închinat viața.

Dovada calităților sale superioare este apoi că, lui românului îi oferă însuși Ministrul de Justiție ungar, locul de Consilier la Curtea de Apel din Cluj, care loc în modestia sa nici nu l'a cerut și ca român în timpul războiului mondial în Februarie 1915 nici nu putea cu-teza a-l cere.

Am zis în modestia sa, căci cu toată vasta sa cultură juridică și universală, cu toate calitățile sale, a fost de o rară modestie, pe care numai bunătatea sa sufletească a întrecut-o.

Tot mulțumită calităților sale superioare a fost ridicat după Unire în fruntea Curtii de Apel din capitala Ardealului, care a condus-o până la moarte cu atâta pricepere, tact și energie, și cu atâta bunătate și înțelegere.

Dar iată că vine moartea nemiloasă și taе firul vieții a distinsului magistrat și om care a fost Pompei Micsa, răpind magistraturii române una din podoabele ei, iar familiei pe tatăl și bunicul ideal.

Și acum depunând în numele Ministerului Justiției și a Curtii de Apel Brașov o lacrimă de durert deasupra mormântului încă deschis al scumpului nostru dispărut, să rugăm pe cel Atotputernic, să-l primească în sânul dreptilor, după cum dreaptă și curată a fost întreaga lui viață.

Să fie țărâna ușoară!“

Cuvântarea D-lui I. Mănescu Presedinte de secție la Curtea de Apel din Cluj, în numele Curtii de Apel și magistratilor din circumscripția Curtii.

„ S'a stins un suflet blând și bun.

A trecut în rândul celor drepti, un împărtitor de dreptate, un magistrat corect și cinstit.

Acesta a fost Dr. Pompei Micsa prim-presedinte al Curtii de Apel Cluj.

Magistrații care l'au cunoscut ca om și ca magistrat și mai ales ca superior, rămân cu sufletele pline de durere și de regrete.

Fiecare din noi am înțeles bunătatea sufletului său, iar înpricinatii, au dus cu ei respectul justiției, pătrunși de dreptatea făcută.

Prin mintea sa luminată, prin sufletul său delicat, entusiast și profund românesc, dar mai ales prin măreția unei vieți de splendidă onestitate și închinată marelui idei de dreptate : cel dispărut a cinstit timp de aproape două decenii, magistratura ardeleană și a adăogat idei de justiție, strălucire și înălțare.

Născut la Hațeg, în tinuturile vechilor Daci, a posedat caracter otelit în fermitate, cinste și loialitate, demn de strămoșii legendari.

A urcat treptele magistraturii treaptă cu treaptă, câștigându-și din ce în ce, încrederea superiorilor săi și a înpricinatilor. De aceea îl vedem, în timpuri vitrege românului, ajungând până la treapta de consilier la Curtea de Apel din Cluj.

Singur acest fapt ne dă măsura vredniciei lui, sânguintei lui, destoiniciei lui.

Actul istoric al unirii l'a găsit înarmat cu forța de a înlătura pe asupritori și de a bine merita cinstea acordată de Consiliul Dirigent ca să ocupe postul de Prim-Presedinte al Curtii

de Apel din Cluj. Luarea în primire a Curtii de Apel de către Dr. Pompei Micsa, va rămâne un act istoric, care impune așezarea lui la locul de cinste de mare român.

Revine aci la Sibiu spre a-si găsi culcusul de veci, în orașul mult iubit de el, unde a fost mulți ani magistrat, un oraș de care i se lega frumoase amintiri și unde doarme pe veci onorata lui soție.

Pământul bătrân românesc al Sibiului va da odihnă vecinică unui om, care lasă în urmă regretul și durerea celor cari l'au apreciat, l'au iubit și l'au admirat căci a văzut în el întruchiparea vie a celor mai frumoase virtuți de cinste, de bunătate, de demnitate.

Scumpul nostru

Curtea de Apel ce ai prezidat și a instanțelor din Circumscripția Curtii, prin noi reprezentanții acestor instanțe, te-au însoțit la acest locaș de veci și cu inimile strânse de durere îți adresăm ultimul cuvânt.

Mergi pe calea celor drepti scump prieten și superior, mângâind din depărtarea locurilor pe unde va merge sufletul tău, pe acei cari te-au apreciat și te-au stimat, căci numai așa vei stinge durerea.

Se va stinge treptat durerea, dar frumoasa aducere aminte, de omul care a servit cu cinste și strălucire o idee mare, va rămâne ca un bun care nu se pierde, ci îmbogățește patrimoniul și marea pildă românească.

Durerea vie și resimțită în sufletele colegilor și bunilor români, nu-si va găsi alinarea decât în amintirea frumoasă despre primul prim-presedinte al Curtii de Apel al Ardealului românesc.

Regretul nostru că ai plecat prea de vreme, ne va fi greu de suportat, dar în fata bunului Dumnezeu, noi nu mai putem să judecăm și ne plecăm capul, rugându-l ca să te așeze în rîndul celor drepti, căci dreptate ți-a fost crezul în tot timpul vieții tale.

Mergi scumpul nostru, în loc luminat, în loc cu verdeată, să nu ai suspine, să nu ai dureri, căci ți-ai făcut datoria în viață, așa cum îi place lui Dumnezeu.

Să-ți fie țărâna ușoară și iertarea deplină.

Din domeniul silogiamelor juridice.

Simțul răspunderii, cerut distribuitorului justiției, începe cu o anumită autodisciplină: a nu slăbi niciodată în a-si pune întrebarea, da că, — nu numai hotărîrea, dară și fiecare din constatările care îi stau la bază, — o poate justifica, și anume justifica nu numai în fata conștiinței propriu zise, dară și în fata regulilor de gândire, Conștiință intelectuală, iată un nos-tulat cam neglijat și care ni se pare a nu fi îndeajuns accentuat la pregătirea tineretului.

Piatra de încercare a capacității de a da ori cărui caz o soluție acceptabilă și serioasă, consistă mai întâi de toate în a stăpâni materialul în privința de fapt și de a îi putea prin-de miezul. Această primă țintă fiind atinsă, ju-

decătorul începe a-si da seamă de impresiile probatoriului, pentru ca, în caz de divergente sau nuanțe diferite dintre cele ce se atestă, să poată cumpăni valoarea probatorie a unora și a altora din aceste atestări, documentări sau declarații, trăgând atunci concluzia, care anume, la urma urmelor, este adevărul scos din acestea toate. Este absolut indispensabil ca judecătorul, și în privința de fapt, să ajungă la o poziție luată și la un crez limpede și bine circumscris. Este tot atât de indispensabil, însă, ca, în sentință, această confesiune referitoare la esența de fapt aflată, să-si o exprime și s'o motiveze. Observații sau locuțiuni de felul acesta vag, că cutare s'au cutare lucru s'ar desprinde din debateri sau cercetări, sânt proprii să reducă valoarea pretinsului temei real al sentinței la zero.

Ce să te faci cu o astfel de referire la dosar când tocmai întrebarea aceasta trebuie ridicată care anume este fondul real despre care poți zice că îl „desprinzi“? De unde deduci, cum și de ce s'a trecut peste depozitiile cutărui sau cutărui martor, cum de s'a înlăturat proba cu actul A, iar proba cu actul B a fost găsită bună și satisfăcătoare? Inșă și în cazuri nete sau cari cel puțin nu arată contradicții intrinsece de material probant, totuși o pronunțare a judecătorului asupra faptelor strânse și a punctelor reale, câștigate cauzei, se impune, întrucât, pentru priceperea deplină a soluției în drept, este neapărată nevoie, să știi asupra căror fapte s'a oprit judecata, aflându-le singure deciziive în cauză. Prea des se uită că judecătorul, în ce privește starea de fapt a cauzei, este chemat, — tot așa ca și în privința concluziunilor în drept, să îndeplinească o operă de scoatere la lumină, de apreciere și rationament, că nu este un aparat de înregistrare, că materialul real, de supus judecării, nu poate să fie o masă amorfă, o îngrămădire haotică de date și note, ci trebuie să fie un compozit de fapte spicuite, bine precizate și înșirate cu chibzuintă.

Aceste „stabiliri“ referitoare la complexul faptelor putând, în mod inevitabil, să fie subiective, fiind, destul de des, în funcție de poziția care se ia față de valoarea sau puterea convingătoare a uneia sau alteia din probațiuni, nu este exclus, ca, atunci când e vorba de un apel cu efect devolutiv, stabilirile să varieze dela instanță la instanță.

Insemnătatea jurisdicțională a acestui postulat trebuia să fie scoasă în relief o dată cu toată vigoarea, întrucât în nesocotirea cerinței de concentrare și fixare a stării faptelor rezidă punctul nevralgic al multor sentințe.

Urmează partea care conține concluziunile în drept. Se înțelege că elementul acesta se poate compune din mai multe puncte, cu interdependentă între ele. Este o chestiune nu numai de stil și bun gust, dară și de claritate ca șirul „considerentelor“ să nu aiungă „Boa constrictor“, în orice caz construirea unor perioade antichizante n'ar avea loc în cadrul restrâns al unui singur cap de motivare. Să nu se scape din vedere că alineatul introdus prin repetatul „Considerând“ înseamnă, gramatical-

cește vorbind, o propoziție subordonată, intercalarea deci a mai multe „subordonări“ — cauzale, temporale etc. — dependente încă de prima propoziție, dependente însă și între ele trebuind să creieze o împleticire inextricabilă. Se păcătuiește însă și mai des prin celălalt extrem care este laconismul excesiv, laconism care, cu pretenția unei deosebite concizii, ar putea, câte o dată, să se desvăluie ca superficialitate.

Am stăruit mai pe larg asupra elementelor de motivare a hotărârilor. Trebuie însă și memoriile părților, în măsura în care prin ele se formulează și se justifică cereri în materie, să fie concepute într'un mod comprehensibil și concludent. Prima exigență este ca ceeace, prin partea rezumativă a memoriului, se pretinde de partea solicitantă, să fie în sensul strict o urmare logică a celor susținute în fapt. Judecătorul capabil să prindă rostul unui astfel de scris fără multă meditație și stăpân pe materia de drept în chestiune, va trebui, de exemplu, când un reclamant susține în fapt un lucru din care în nici un caz nu se poate conchide la ceeace conchide în drept, să-i respingă cererea pur și simplu, fără nici o admitere de probe. La ce bun să fie un probatoriu, când reclamantul prin ceeace mărturiseste în acțiune, înlătură el însuși temeiul juridic al cauzei pe care o susține. Cercetările sunt un instrument și nu un scop în sine al judecăților. Se observă totuși, destul de des, aceasta exuberanță a probelor administrate, fără constrângere logică. Formula finală și rezumativă din acțiune sau din excepțiunile opuse ei reprezintă proiectul, înaintat de partea petiționară, a deciziei care se solicită. Este neapărată nevoie de o strictă corelație dintre aceasta formulă enunțiativă a cererii și dispozitivul hotărârii prin care se va răspunde la ea. Cererea formulată la finea petiției nu poate să fie vagă de tot, nu poate să dea loc la diferite înțeleșuri, trebuie să-si precizeze obiectul. Nu se poate tolera echivocul care ar consta în relevarea prin alegațiunile puse la baza petiției, a unui lucru esențial, ca făcând parte din cele dorite, fără ca pe lucrul acesta să-l contină și rezumatul cererei dela finea ei, — doar să fie vorba de o omisiune ce s'ar fi întâmplat în urma unei erori atât de evidente, încât petiționarul să-si poată corija ulterior aceasta nebagare de seamă ce s'a strecurat. Un element trebuie în orice caz să subsiste de care instanța va avea să se țină, adică partea finală, de formă enunțiativă. Numai acestei părți are să-i corespundă dispozitivul sentinței. Procesul civil este guvernat de principiul „ne iudex procedat ultra petitum“. În nici un caz nu se poate acorda altceva, nici mai mult decât ceeace s'a cerut. Nu se poate schimba prin hotărâre calitatea cerută nu se poate mări cantitatea. Este inadmisibil însă, bună oară, și acest lucru ca în urma unei acțiuni pur provocatorii sau declaratorii, numai în stabilirea unor drepturi, să se acorde însuși obiectul concret al dreptului susținut, adică un lucru corporal sau o prestațiune. Nu se va putea admite, deasemenea, înființarea, cu efect

constitutiv, a unui raport juridic, când, în termeni destul de clari, s'a propus, ca numai în mod prejudicial și în principiu, să se pronunțe dacă raportul există. Va fi inadmisibil, pe de altă parte, să se declare ca pe de acum desființată o situație de drept (cazul esirii din indiviziune), când s'a cerut să se enunțe numai în nădă declaratoriu că pretinsa stare de drept nu există, fiindcă n'a existat din capul locului (anularea „in radice“). Se vede, ce distincții, câte o dată destul de subtile, ar putea să se afle în joc, și de cari va putea să tină cont numai o formulare atentă și bine îngrijită a cererei rezumative pe care susținerea fondului o necesită.

Iată deci o modestă sugestie „de lege ferenda“, corespunzătoare, cât știu unei dorințe de mult existente între practicienii conștiințioși.

Aplicarea dreptului se servește de aparatul înlăntuitor de fapte culese și precizate, decizive în cauză, concluziuni strict legate între ele și deducțiuni rezumative, ea aparține lumii silogismelor, lumii aristotelice.

Realizarea acestei opere, zilnic pusă la încercare, și care coincide cu însăși substanța jurisdicției, înseamnă aceasta conștiință intelectuală de care am pomenit la început, cerută distribuitorilor dreptății, pentru care operă însă trebuie pusă la contribuție și îngrijirea părților și, mai ales, a apărătorilor lor.

Dr. Emil Krämer,
jude-consilier în retragere (București).

Jurisprudențe civile

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III.
Decizia No. 1782—1936. Președinția D-lui Gh. Nedici Cons.

Ardeal. Convențiuni. Probe. Act scris. Probă exclusivă. Invocarea stipulațiilor orale concomitente redactării actului. Inadmisibilitate. Excepțiuni.

Având în vedere motivul II de recurs:

Având în vedere că prin motivul astfel formulat recurentul se plânge de violarea art. 887 cod. civ., în dezvoltarea căruia susține că tranșacțiunea intervenită între părți fiind cuprinsă în scris, Curtea de Apel nu putea să se bazeze în darea soluțiunii pe o pretinsă convențiune verbală intervenită concomitent cu cea redactată în scris, cu care este în contradicție, stabilind existența convențiunii verbale pe depuneri de martori;

Considerând că este necontestat că conținutul între părți, ca orice alt act bilateral, este în esență un acord de voință conglăsuitoare al părților, și că o atare convenție este cuprinsă în scris, se prezumă că actul cuprinde în sine și de sine pe deplin acordul și voința adevărată a părților care au luat parte la redactarea actului.

Că acest principiu este edictat și prevăzut și de articolul 887 cod. civ. potrivit căruia dacă s'a făcut un document despre contract,

nu pot fi luate în considerare astfel de învoielii verbale afirmative, cari s'ar în tacut odată cu cea cuprinsă în scris, dar cari nu sunt conglăsuitoare cu documentul sau conțin cu sine nouă înțelegere;

Având în vedere că principiul și regula generală cuprinsă în acest text institue o normă de drept material și ca atare în privința raportului de drept reglementat prin contract scris este decisiv cuprinsul actului, iar nu stipulațiunile orale intervenite concomitent și în contradicție cu conținutul actului;

Că excepția dela această regulă și principiu subsistă numai în cazul articolului 871 codul civil, când partea contractantă a fost îndusă în eroare de cealaltă parte sau în cazul prevăzut de art. 916 cod. civ. (simulație), când părțile au fost de acord încă din momentul contractării, să excludă în totul sau în parte efectele legale pe care le implică conținutul și caracterul aparent al contractului, deoarece rațiunea dispozițiilor art. 887 citat este numai aceea de a face neadmisibile dovezile pentru și contra conținutului scris al unui contract, iar nu și de a exclude posibilitatea de a stabili că conținutul în sine al actului scris este simulat, sau calitatea sa esențială asupra căruia intenții false și eroarea privește obiectul principal al actului a fost îndreptată și declarată;

Că în asemenea situațiune și întru cât dar conform celor expuse stipulațiunile orale concomitente cu actul și care nu conglăsuesc cu conținutul actului sau cuprind vreun adaos nou neprevăzut în contractul scris, nu pot fi luate în considerație ca unele care se abat dela cuprinsul actului redactat în scris, care act în sensul și spiritul art. 887 cod. civ., reglementează exclusiv raporturile de drept ale părților;

Că așa fiind și întrucât Curtea de Apel, a hotărât altfel, motivul II de casare este întemeiat și recursul urmează a fi admis și a se casa pe acest motiv deciziunea atacată, fără a examina celelalte motive de recurs.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.

Decizia No. 1567—1935. Președinția D-lui S. Tipoi cons.

O omisiune e generatoare de daune numai atunci când ea este cauza directă și imediată a prejudiciului.

DELIBERÂND.

Având în vedere că prin motivul de casare recurenta invoacă exces de putere, gresită interpretare și violare a art. 1924, 1925, 1301, 1302 c. c. a. și a normelor generale în materie de despăgubiri și susține în dezvoltare că Curtea de Apel numai prin exces de putere și prin violarea normelor generale în materie de despăgubiri a dedus că omisiunea autorităților polițienesti și militare de a detașa o gardă, nu este în legătură causală cu paguba suferită prin devastarea săvârșită de studenți, deoarece dacă nu se poate tăgădui că lipsa asistentii polițienesti și militare constiue o omisiune, atunci nu se poate tăgădui nici că această omisiune a pricinuit devastarea și paguba în cauză, de

care urmează a răspunde intimatii conf. art. 1294, și 1295 c. c. a.

Considerând că, deși potrivit art. 1294 c. c. a. paguba poate isvorî dintr'o omisiune, totuși potrivit principiilor generale de drept în vigoare în materie de despăqubiri, nu orice omisiune obliqă pe autorul ei la reparațiune, ci numai aceia care este cauza directă și imediată a prejudiciului, a cărui reparație se cere (art. 1293 c. c. a.) și fără care paguba nu s'ar fi produs.

Considerând că, chestiunea de a se ști dacă între omisiunea invocată ca bază a acțiunii și paguba a cărei reparațiune se cere, există nex causal sau nu, este o simplă chestiune de fapt și ca atare de suverană apreciere a instanțelor de fond.

Considerând că în spetă se constată din decizia atașată cu recurs că Curtea de Apel, ocupându-se cu această chestiune, în limita dreptului său de suverană apreciere a făcut o stabilire în fapt, rămasă definitivă, că — contrar afirmațiunilor recurente — paguba suferită de aceasta nu este consecința omisiunii, ce se pune în sarcina autorităților polițienesti și militare, de a detasa în localul de bal o gardă polițienească, motivând cu drept cuvânt că în speță această omisiune nu se poate considera ca daunătoare, ea nefiind de așa natură încât fără dânsa paguba nu s'ar fi întâmplat, deoarece devastarea nu s'a semnalat mai înainte, pentru a se putea prevedea, ci s'a săvârșit prin surprindere, așa că poliția și armata nu putea și nu avea datoria de a lua măsuri deosebite de supraveghere.

Că așa fiind, deși în principiu Statul, cași particularul, poate să fie declarat responsabil pentru daunele cauzate altuia, totuși în spetă fiind stabilit că nu există nici o omisiune, care ar sta în legătură cu dauna suferită de intimată și care ar putea atrage după sine responsabilitatea Statului pentru repararea ei, Curtea de Apel cu drept cuvânt a conchis la respingerea acțiunii în daune intentată de numita contra Statului.

Că prin urmare, Curtea de Apel soluționând pricina, nu a comis excesul de putere sau violările de lege ce i se impută și în consecință, motivul de casare invocat fiind neîntemeiat recursul urmează a se respinge cu cheltueli de judecată fixate prin apreciere la suma de 2000 lei.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I-a.

Decizia Nr. 1629—1926. Preșidenția Dlui S. Tipel cons.

Autoritatea lucrului judecat necesitând constatare de fapt, acestea conform Legii C. de Casație este de atributul instanțelor de fond și deci nu se poate ridica deadreptul în Casație.

DELIBERÂND,

Asupra motivelor I partea II și III partea II-a prin care se mentine că instanța de apel a violat principiul autorității lucrului judecat deoarece prin sentința penală rămasă definitivă s'a stabilit că toti cei puși în cauză prepuși ai Ministerului recurent nu sunt vinovați

de nici o neglijență sau incapacitate în îndeplinirea funcțiunii lor, ci toti și-au făcut pe deplin datoria, luând măsuri suficiente pentru înlăturarea accidentelor.

Că aceste constatări, cari formează baza sentinței penale nu pot fi răsturnate de instanța civilă prin simplă apreciere, stabilind că dimpotrivă, din dosarul penal ar rezulta că organele statutului nu și-au făcut datoria și că astfel sunt culpabile de accidentul cauzat.

Că procedând astfel, conchide recurentul, Curtea de Apel a violat principiul că autoritatea lucrului judecat în penal, se impune erga omnes în privința faptelor constatate.

Constatând că conform principiilor de drept din Ardeal, chestiunea autorității lucrului judecat ar fi putut fi ridicată din oficiu în orice stare a procesului și chiar pentru prima oară înaintea Curtii de Casație.

Că însă această chestiune necesitând constatări de fapt, cari conform legii de organizare a Curtii de Casație, astăzi în vigoare, sunt de atributul exclusiv al instanțelor de fond, recurentul era obliqat pentru acest motiv s'o ridice la instanța de fond, ceiace nefăcând el nu o mai poate ridica direct înaintea acestei Inalte Curti.

Că astfel fiind urmează că și acest motiv bazat pe violarea autorității lucrului judecat, nu este fondat.

Având în vedere, în fine și motivul I din suplimentul de motive, prin care se sustine că s'a săvârșit exces de putere și s'a violat art. 6 din legea asupra circulației pe drumurile publice, conform căruia autoritatea care administrează drumurile, are însărcinarea de a supraveghea ca circulația să nu se efectueze pe șosele unde se află poduri rupte și a semnaliza ruța ocrotitoare.

Că nici Curtea de Apel nu contestă că ar fi existat semnale, ci numai că ele nu erau potrivite pentru a preveni accidentul ceiace constituie o violare și rea interpretare a citatului text de lege, care prevede numai o semnalizare, atât și nimic mai mult și prin urmare a interpreta acest text de lege în sensul Curtii de Apel, este a se adăuga la lege ceiace este inadmisibil.

Considerând că art. 5 din legea asupra circulației pe drumurile publice din anul 1929, aplicabil în speță, prevede că autoritatea însărcinată cu supravegherea drumurilor publice, este obligată a respecta în privința afisării tabelelor indicatoare a locurilor primejdioase și a podurilor, ca ele să fie forma și culoarea indicată prin lege — triunghiulare, scrise alb pe fond albastru — îngrijind de asemenea ca ele să fie totdeauna în bună stare, vizibil așezate și ușor de observat în treacăt.

Considerând că din însăși cuprinsul dispozitiunii, rezultă că scopul urmării luarea acestor măsuri fiind prevenirea accidentelor, este fără îndoială că semnalizarea locurilor primejdioase, după cum o indică și textul legii, trebuie făcută spre a corespunde scopului, căci altfel măsura luată prin aceste dispozitiuni ar fi iluzorie.

Considerând că instanța de apel din dovezile administrate a stabilit în fapt, că înaintea podului rupt nu era nici un semn vizibil, care să facă atent pe călător de aceasta, iar tabla afișată la bifurcarea drumurilor de asemeni nu indica această primeidie, ci numai ruta de urmat.

Considerând că față de aceste constatări de fapt făcute prin aprecierea dovezilor, Curtea de Apel a făcut o bună aplicare a legii interpretând bine dispozițiunile ei când a stabilit că măsurile luate de prepusii recurentului nu erau îndestulătoare spre a preveni accidentul și nu corespundeau dispozițiilor art. 5 din citata lege.

Curtea de Apel Cluj Secția I,

Decizia No. 602—1935. Președinția Dlui P. Mișca prim președ.

Contract încheiat de un surdo-mut.

Sentința tribunalului ca instanță de apel reclamantul a atacat-o cu recurs în casare, cerând casarea sentinței atacate, și evocând fondul admiterea acțiunii respingând aprobarea sentinței Judecătorei.

Reclamantul între altele invoacă ca motiv de casare, că tribunalul cu violarea art. 77 din legea XXXV:1874 a respins acțiunea.

Pârâta a cerut respingerea recursului în casare ca nerondat din motivele dezvoltate în memoriul său, înregistrat la 14 Ianuarie 1935 sub No. C. 2083—1933.

Asupra motivului de casare susmenționat.

Conform stării de fapt, stabilită de tribunal și neatacăată cu recurs, reclamantul prin contractul de vânzare și cumpărare, cuprins în actul notarial public No. 555—1930 a vândut pârâtei competența sa de 1/2 parte din imobilul cuprins în cartea funduară No. 10133 a orașului Cluj sub No. top. 4722—2 și că în baza acestui contract dreptul de proprietate asupra competenței susmenționate s'a întabulat pe numele pârâtei cu deciziunea No. 3963—1930 c. f.

Reclamantul este mut.

Având în vedere, că art. 77 alin. 2 din legea XXXV:1874 dispune că dacă, dintre părțile contractante careva parte este mut sau surdo-mut și știe ceti și scrie, actul trebuie să-l citească el, însuși și totodată în textul contractului trebuie să adeverească, că actul l-a cetit și l-a aflat conform vointei sale.

Având în vedere, că în spetă din actul notarial public lipsește clauza, că reclamantul însuși l-a cetit și l'a găsit conform cu vointa sa și nici din textul actului nu se dovedeste aceasta.

Actul notarial public în chestie nu corespunde cerințelor prevăzute de art. 77 alin. 2, din legea XXXV:1874 și în consecință este nul.

Având în vedere, că întabularea dreptului de proprietate cu deciziunea No. 3963—1930, c. f. sub B, 3 în cartea fud. No. 10133 a orașului Cluj, asupra competenței de 1/2 parte din imobilul No. 4722—2 s'a făcut în baza unui act dela origine nul.

Intabularea în senzul art. 148 din Regula-

mentul cărților funduare trebuie să fie radiată și starea anterioară trebuie să fie restabilită.

Pentru aceste considerente Curtea a casat sentința tribunalului și evocând fondul, a menținut sentința Judecătorei, care a admis acțiunea.

Dispozițiunea referitoare la cheltuielile de apel și recurs se bazează pe art. 508 și 543 din P. c.

Cluj, la 17 Iunie 1936.

Prim-preș. ss. Dr. Pompei Mișca, rap. ss. Al. Balas, vot, ss. Dr. O. Furnea, gref. ss. Dr. I. Botoc.

Curtea de Apel Oradea Secția I.

Ședința dela 17 Octombrie 1984.

Capacitate. Minor. Contract de vânzare neaprobat de instanța tutelară. Consecințe. Confirmare. Art. 113, 114, 137, 269 legea ungară a tutelei din 1877.

MOTIVE.

Principial tutearea este obligată conf. art. 113 și 269 din leg. XX din 1877 a cere aprobarea instanței tutelare, atunci când este vorba de înstrăinarea averii imobiliare a minorului. Totuși, nu e mai puțin adevărat, că aceste texte nu sunt decât garanții în vederea protecțiunii minorului.

Dacă tutearea nu a cerut aprobarea instanței tutelare, această lacună nu poate constitui o nulitate absolută de care ar fi atins actul, deoarece, din spiritul art. 114, 137 din legea XX din 1877, un asemenea act nu este considerat inexistent. Prin omisiunea aprobării instanței tutelare, nu se violează nici un text al legii sancționat de o atare nulitate, ce ar putea-o invoca oricine și oricând și nu se violează vreo dispozițiune a legii cu caracter prohibitiv sau imperativ.

Normele de drept privat, aplicabile în ținuturile românești limitrofe Ungariei, permit minorului devenit major, confirmarea expresă sau tacită a unui act făcut de tutor, în timpul minorității sale, act ce ar fi atins de o nulitate relativă. Confirmarea expresă sau tacită reiese din acte, împrejurări și fapte concludente, a căror interpretare este lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond.

Jurisprudența a admis că și din tăcerea minorului devenit major, poate rezulta o confirmare a actului. Art. 767 pr. civ. ard. nu subordonează existența unei convențiuni compromisorii, unui act scris; legiuitorul cere un act scris numai spre a usura părților probațiunea.

Compromisul încheiat de tuteare fără aprobarea instanței tutelare, poate fi confirmat de minorul ajuns major, iar această confirmare poate rezulta din acte sau fapte concludente, de natură a evidentia confirmarea.

NOTĂ. Curtea, prin deciziunea la care ne referim, pare că adoptă opiniunea susținută de o însemnată jurisprudență, conform căreia, din tăcerea părții poate rezulta confirmarea tacită a actului.

Atât legiuirile în vigoare în Ardeal, cât și Codul Civil Român admit confirmarea tacită, și ea rezultă, din

acte îndelinite de către parte și cari implică intențiunea de a renunța la atacarea actului atins de un viciu ce este de natură a-l invalida.

Confirmarea tacită, cași cea expresă, este o *declarațiune de voință* și deosebirea între acestea constă numai în formă în care se manifestă, deoarece condițiunile intrinsece ale acestui act juridic unilateral sunt aceleași.

Prin urmare, din complexul actelor îndeplinite de către partea căreia i se opune confirmarea tacită, judecătorul fondului, în aprecierea sa suverană, trebuie să constate că acela a avut *cunoștiința* de viciul actului juridic, cum și de împrejurarea că a luat în vedere *obiectul, cauza și natura obligațiunei ce intenționează* să o confirme și în fine din fapte pozitive să se învedereze că partea a înțeles să renunțe la acțiunea de anularea actului viciat.

Este just că executarea voluntară a actului invalid, de regulă, constituie un fapt din care se deduce, în mod constant, confirmarea tacită, afară dacă nu se dovedește eroarea părții.

Așa dar, din toate acestea reiese că trebuie stabilită existența unui concurs de fapte ca produs a unei activități, din care neapărat să reiese fără echivoc ființa fiecărui element esențial care constituie o confirmare tacită, între cari cunoștiința viciului actului atacabil și voința de a-l valida, căci nu este de ajuns să se afirme numai, că partea a trebuit să cunoască aceste circumstanțe.

Fiind un adevăr constant, că confirmarea tacită este o declarațiune de voință, exprimată printr-o vădită activitate, urmează că simpla tăcere — adică o continuă inactivitate — oricât de prelungită ar fi, nu poate constitui un element de fapt din care să se deducă îndeplinirea condițiunilor legale ale existenței confirmării tacite.

Intr'adevăr, mănturisirea, care deasemenea este o declarațiune asupra unui punct de fapt, de regulă, nu poate fi stabilită din tăcerea părții. „Qui tacet non utiguetur“⁴⁾.

Doctrina și jurisprudența au admis numai atât că în cazul când partea a fost interpelată, cu putere obligatorie, să declare și cu toate acestea omite îndeplinirea acestei obligațiuni, dintr'o asemenea circumstanță și anume din refuzul de a-și face declarațiunea, s'a dedus prezumțiunea recunoașterii faptului ce era de dovedit.

Concluziunea noastră, în chestiunea ce ne preocupă, este că să urmăim tradițiunea romană, — care a hotărât conform logice și firei lucrurilor — că acel ce tace, nici nu afirmă și nici nu neagă, și deci din tăcere, adică din absoluta inactivitate a celui care are acțiunea în anularea unui act anulabil, nu se poate deduce confirmarea actului, căci numai și exclusiv din nepronunțarea părții în tot timpul cât dreptul nu s'a prescris, nu se poate stabili renunțarea la acțiunea de anulare și astfel să părăsim o părere pe cât de falsă pe atât de plină de riscuri.

Afară de aceasta vedem că Curtea, prin această deciziune admite ca valabil un compromis consimțit de tutore în numele minorului, cu alte cuvinte, că minorul poate fi supus judecății unui consiliu de arbitrii.

În privința aceasta, mă refer, și rog pe stimatii cititori, să revadă adnotarea noastră din „Ardealul Juridic“ No. 4 din 1933, pag. 54 în cari arăt motivele pe care mi întemeez părerea, că și în Ardeal, conform legilor aci în vigoare, tutorul nu poate consimți la un compromis în numele minorului.

AL. ULVINIANU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

Jurisprudențe comerciale

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III.

Decizia No. 1404 - 1935. Președinția Dlul C. Crăciunescu cons.

Ardeai. Obligațiuni; — Intârziere. Dobânzi. Condițiuni de acordare. Dovada intarzierii și a pagubei. Dobândă convențională inferioară celei legale. Dacă creditorul poate obține dobânda legală. Soluțiune negativă.

Având în vedere că prin motivul II de recurs se invocă rea aplicare a dispozițiunilor legale relativ la dobânzi în cazurile când în sarcina părții nu se poate stabili vre-o intârziere, săvârșită de Curtea de Apel prin aceia pe de o parte, că a obligat pe recurenta la plata dobânzilor legale dela 20 Noembrie 1931, fără a stabili dacă este în intârziere în executare, iar pe de altă parte că a obligat-o la plata de dobânzi legale, iar nu convenționale sau uzuale cari variau în timp:

Considerând în adevăr că dobânzile de intârziere recunoscute de lege și acordate de instanțele judecătorești prin hotărârile ce le dau, constituind o bonificare a pagubei încercate de creditor — prin intârzierea plății a unei sume datorită de către debitor, o atare dobândă nu poate fi adiudecată creditorului decât atunci când dânsul suferă vre-o pagubă din cauza intârzierii cu plata, de unde urmează că creditorul care reclamă în justiție o atare dobândă, trebuie să facă dovada în prealabil atât a împrejurării că debitorul este în intârziere cu plata cât și a pagubei suferite de dânsul prin intârzierea plății, elemente în lipsa căroră acordarea dobânzilor de intârziere nu poate fi considerată ca justificată, deoarece este de principiu că orice pagubă necesită de a fi dovedită, quantumul ei determinându-se după timpul păgubirii:

Considerând că desi este exact că dobânzile de intârziere nu pot fi altele decât cele fixate prin lege, nu mai puțin este adevărat, că această normă și principiu general își găsește aplicațiunea numai în cazul când părțile nu au convenit o dobândă mai mică sau stipulat o dobândă peste cea admisă de lege:

Că însă atunci când părțile au convenit în mod legal o dobândă mai mică decât cea fixată prin lege, cel păgubit nu poate pretinde și valorifica în fata justitiei, decât dobânzile stipulate de comun acord, ca urmare a principiului edictat de art. 859.861 cod. civ. potrivit căruia convențiunile legal încheiate între părți au putere de lege:

Că în asemenea condițiuni și întrucât Curtea de Apel a acordat intimitei dobânzi legale fără a stabili în prealabil că recurenta era în intârziere cu plata sumei din liberul de depunere, precum și care erau dobânzile uzuale sau cele convenite de părți în timpul păgubirii, motivul II de casare este întemeiat.

⁴⁾ L. 142 Dig. De diversis regulis juri antequi 50,17.

Jurisprudențe Procedurale

Inalta Curte de Casație Secția III-a

Decizia Nr. 1776—35. Președința Dlui D. G. Lupu preș.

Ardeal. Perimare. Recurs lăsat în nelucrare mai mult de trei ani. Perimare. Dacă se stinge întreg procesul. Soluțiune negativă.

Asupra cererii tacute de B. N. și alții în baza art. 446 proc. civ. ard., de a se perima recursul făcut de Ministerul de Interne contra deciziei Curții de Apel Oradea secția II-a Nr. 179—1929 prin care s'au admis acțiunile numiților și s'a obligat Prefectura Județului Sălaj și Ministerul de Interne să aloge în buget plata salariilor conform gradelor și claselor la care au fost avansati reclamantii;

Având în vedere că, în ședința dela 3 Iulie 1933, această Secțiune a Inaltei Curți, cercetând cererea de perimare, constată că s'a ivit divergență de opinii asupra aplicatiunii art. 446 proc. civ. ard., privind chestiunea perimării în Ardeal;

Că în ședința dela 16 Mai 1934, Curtea completându-se conform art. 15 din legea sa organică și constatând, pe de o parte, că este locul a se soluționa cererea de perimare pe temeiul art. 257 pr. civ. din vechiul Regat, iar nu pe temeiul procedurii civile ardeleni, ca fiind desființată prin art. 81 din legea Curții de Casație; iar pe de altă parte, că această soluțiune este contrarie celei date de către Secția II a prin decizia Nr. 768—1933 în baza art. 17 din legea organică a acestei Inalte Curți, trimite la Secțiunile Unite spre a rezolva sus arătata divergență de soluțiuni;

Că Inalta Curte în Secțiuni Unite prin decizia Nr. 2—1925, constată că în materie de recursuri venite din Ardeal, este aplicabilă procedura perimării prevăzută de art. 446 și 510 din codul de procedură Ardeleană și trimite afacerea în judecata acestei Secțiuni care potrivit jurnalului dela 3 Iulie 1933, urmează a transa în complet de divergență chestiunea de a se ști dacă, potrivit dispozițiilor art. 446 și 510 din codul de procedură ardeleană, în pauzarea a unui recurs, atrage numai perimarea recursului sau și stingerea procesului;

Având în vedere că art. 446 din proc. civ. ard. prevede în alin. 4 că după expirarea a trei ani dela termenul omis de pertactare sau de susceperă a procesului procesul are a se considera de stins; iar art. 510 ultimul alineat și art. 547 prevede, între altele, că dispozițiile art. 446 vor fi aplicabile în mod corespunzător atât în cazul lipsei dela desbaterea apelului, cât și în procedura de revizuire;

Având în vedere că art. 446 este situat în capitolul referitor la procedura de urmat în fața primei instanțe, în care caz dispozițiunea din acest text cu privire la considerarea de stinsă a procesului, prin trecerea de trei ani dela ziua constituirei procesului sau a desbaterei omise și are ratiunea ei de a fi;

Că însă atunci când e vorba de un apel

sau de o cerere de revizuire (recurs), dispozițiunea aceasta din art. 446 trebuie a fi înțeleasă în sensul că se stinge numai calea de atac, adică aptul sau revizuirea (recursul), după cum este cazul, iar nu întreg procesul.

Că în adevăr în art. 510 și 547, legiuitorul vorbind de aplicatiunea dispozițiilor art. 446, în apel și în revizuire (recurs), întrebuintează, după cum s'a arătat mai sus, expresiunea „corespunzător“ expresiune care nu poate fi interpretată decât în sensul că din moment ce un proces dela prima instanță este considerat de stins prin trecerea a trei ani dela ziua constituirei lui, sau a desbaterei omise, tot astfel un apel, sau recurs, după cum e cazul urmează a fi considerat de stins pentru aceleasi motive ce se cer și în cazul de stingerea procesului, fără însă ca odată cu stingerea apelului sau recursului, să se declare stins și procesul de fond.

Că dacă s'ar admite că odată cu stingerea sau perimarea unui apel sau recurs, cum este cazul în spetă, să se declare stins întreg procesul, în care există dată o hotărâre în fond, ar fi să se admită teoria că o hotărâre să fie schimbată și efectele ei înlăturate, pe o altă cale, decât aceea a apelului sau recursului, cum prevede legea, ceiace nu e admis de nici un text de lege;

Că dar față de cele expuse mai sus, urmează a se decide în spetă că prin lăsarea în nelucrare mai mult de trei ani a recursului introdus de Ministerul de Interne contra deciziei Nr. 179—1929 a Curții de Apel Oradea Secția II se perimă numai calea de atac, adică recursul iar nu și procesul făcut de N. B. și alții contra Prefecturii Județului Sălaj și Ministerul de Interne.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I-a.

Decizia Nr. 1628—1935. Președinția Dlui S. Tipeșu cons.

Omissionea esențială aduce casarea sentinței când cade asupra unui mijloc esențial de apărare.

Instanța de fond are dreptul de suverană apreciere asupra cuantumului pensiei alimentare ce trebuie acordată copiilor.

Motivarea cheltuelilor de iudecată.

DELIBERÂND,

Că din dovezile administrate, Curtea de Apel constatând că accidentul a fost cauzat din neglijența organelor Ministerului intimat, cari n'au luat măsuri spre a împiedeca pe călători să treacă prin acel punct primeidios și a înlătura astfel accidentul, l'a obligat pe acesta ca răspunzător civilmente să plătească văduvei și minorilor rămași pe urma sa, despăgubirile stabilite prin decizia atacată, fără a se pronunța asupra dobânzilor cerute prin acțiune.

Având în vedere că prin recurs se critică această soluțiune susținându-se prin motivul I că instanța de apel a săvârșit omisiune esențială, nemotivare și violarea dispozițiilor

art. 1333 și urm. c. civ. a., prin aceea că nu s'a pronunțat asupra capătului de cerere referitor la dobânzile asupra sumelor acordate ca despăgubiri.

Considerând că în conformitate cu art. 30 din legea Curții de Casație, omisiunea săvârșită de instanța de fond spre a duce la casarea hotărârii, trebuie să fie asupra unui mijloc de apărare esențial în cauză, iar nu asupra unui capăt de cerere, când conform par. 409 pr. civ. partea interesată are deschisă calea complexității hotărârii, pe care o poate cere instanței de fond în termen de 8 zile.

Considerând că în spetă Curtea de Apel n'a omis să se pronunțe asupra unui mijloc de apărare, ci asupra dobânzilor cerute de recurentă, cari constituind un capăt de cerere al acțiunii, recurenta putea să ceară completarea hotărârii în termenul sus arătat, iar nu să deducă pe cale de recurs această chestiune înaintea Curții de Casație.

Că astfel fiind, urmează că motivul este nefondat.

Având în vedere și motivul II prin care recurenta susține că instanța de apel a violat norma de drept material conform căreia părinții sunt obligați la întreținerea copiilor până la majorat și prin urmare intimatul care rămâne astfel obligat față de minori, la această întreținere în locul părintelui decedat, trebuia condamnat la plata pensiunii până la majoratul lor iar nu cum gresit a hotărât Curtea de Apel până la împlinirea vârstei de 16 ani.

Considerând că este necontestat că părinții sunt obligați la întreținerea copiilor până la majorat.

Că însă în spetă, stabilirea cuantumului daunelor pretinse de recurentă, fiind o chestiune de apreciere a instanței de fond, Curtea de Apel a putut să acorde minorilor despăgubiri până la împlinirea vârstei de 16 ani, chiar dacă conform principiului arătat mai sus tatăl lor era obligat să-i întrețină până la majorat, această obligațiune a tatălui neavând nici o legătură cu daunele în chestiune.

Că astfel fiind, Curtea de Apel n'a violat norma de drept și deci este nefondat și motivul acesta.

Asupra motivului III prin care se susține că instanța de apel a săvârșit violarea art. 6 p. 6 pr. civ. art. 50 din legea accelerărilor și nemotivare acordându-le 4500 lei cheltueli de judecată pentru prima instanță și 2000 lei cheltueli în apel deși valoarea obiectului în litigiu, conform art. 6 p. 6 pr. civ. este de 180.000 lei — 3 ori 60.000 lei — și deci după tariful minimal li se cuvenea pentru ambele instanțe cel puțin 26.000 lei, or Curtea de Apel stabilindule o sumă mult mai mică, a violat citatul text de lege și întrucât nu arată nici textul de lege, pe care s'a întemeiat și nu menționează nici într'un fel această stabilire, a săvârșit și o nemotivare.

Considerând că în adevăr, Curtea de Apel numai în dispozitivul deciziei atacată cu recurs a stabilit la 4500 lei cheltuelile de judecată pentru prima instanță și 2000 lei în apel,

fără ca în considerente să amintească cătuși de puțin de aceste cheltueli și cu atât mai puțin să motiveze pentru ce le-a fixat la sumele arătate mai sus.

Considerând că acest procedeu al Curții de Apel constituind o nemotivare, motivul de casare este fundat și deci recursul din acest punct de vedere urmează a fi admis, casând cu trimitere decizia atacată.

Jurisprudențe la diverse legi

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I-a
Decizia Nr. 123-935, Președinția Dlui S. Tipei cons.

Soldatul sub drapel, în timpul exercițiilor militare ce le face spre a-și apropia cunoștințele militare nu se consideră ca prepus al Statului.

Dacă se constată că între Stat și militar au intervenit fapte care stabilesc un raport juridic atunci se va constata consecințele răspunderii dela prepus la comitent.

Curtea

DELIBERÂND,

Asupra recursului făcut de Ministerul Apărării Naționale în contra deciziei Nr. 767-1934 dată de Curtea de Apel Cluj, secția II-a.

Având în vedere decizia atacată cu recurs din care rezultă, că intimatul Ladislau Berivory a chemat în judecată Statul Român reprezentat prin Ministrul Armatei și pe fostul caporal Nicu Simion din Regimentul 92, pentru ca în mod solidar să fie obligați la daune în suma de 1.501.138 lei, cauzate prin aceea că a fost rănit de un glont tras de caporalul Nicu Simion pe timpul când acesta făcea de gardă la Manutanță.

Având în vedere că prin motivul I de casare se susține că numai prin eroare grosieră de fapt, gresită aplicare și interpretare a art. 1315 c. civ. a., exces de putere și omisiune esențială, Curtea de Apel a considerat pe recurent responsabil și l'a obligat să plătească solidar cu Nicu Simion despăgubiri intimatului; că este gresită afirmația Curții de Apel că în art. 1315 cod. civ. a., ar exista o normă de drept conform căreia soldatul în termen dacă face exerciții cu scopul de a-și însuși știința a apărării naționale, nu este prepusul Statului pe când dacă este întrebuințat la alte servicii, în afară de serviciul sus arătat, el are această calitate, deoarece nu numai că art. 1516, c. civ. a., nu se referă la soldatul ce-si face serviciul Militar, dar nici nu face distincția între diferitele categorii de servicii ale soldatului cum face Curtea de Apel; că instanța de apel nu arată textul de lege pe care își întemeiază soluția, deoarece primește concluziile juridice ale Tribunalului, cari se întemeiază pe decizia Curții de Casație Secția I. Nr. 422-1925; ori Curtea de Casație are în vedere art. 1000 cod. civ. român care nu este analog cu art. 1315 cod. civ. ard; că prin eroare grosieră de fapt Curtea de Apel constată că serviciul de gardă

la manutantă nu intră în obligațiile militare ale soldaților în termen, ci are caracter de gestiune particulară.

Considerând că potrivit principiilor generale de drept, — aceleași în codul civil austriac ca și în codul civil român, — comitentul răspunde de daunele cauzate prin culpa prepusului său.

Considerând că potrivit dispozițiilor din art. 119 din constituție serviciul militar constituind o obligațiune pentru tot românul, soldatul sub drapel în timpul exercițiilor militare ce face în scopul de a-și apropia cunoștințele necesare acestei situațiuni, nu poate fi considerat ca un prepus al Statului și deci pentru daunele cauzate din culpa sa unei terte persoane în timpul exercițiilor militare Statul nu este răspunzător, neexistând raportul dela prepus la comitent, daunele fiind o consecință directă și imediată a unor exerciții, cari prin natura lor face parte din obligațiunile militare ale soldaților.

Considerând însă, că această situațiune de drept încetează ori decâte ori se va constata că între Stat și militarul sub drapel au intervenit fapte noi, cari stabilesc un raport juridic dela comitent la prepus, cum ar fi când militarii sunt însărcinați cu o gestiune particulară sau cu un act care nu derivă direct din obligațiunea *instrucțiunii militare sau de apărare a țării, ca pază penitenciarelor, diferitelor depozite, conducerea vehiculelor, grădini de zarzavaturi etc.*

Că de aci rezultă, că raportul dela prepus la comitent a fost stabilit pe baza faptelor intervenite între recurent și caporalul Mitu Simion, în afară de obligațiunea instrucțiunii militare a acestuia și odată stabilit acest raport bine s'a aplicat dispozițiunile art. 1315 cod. civ. ard. care reglementează răspunderea comitentilor pentru daunele cauzate din culpa prepusilor lor.

Că așa fiind nu poate fi vorba în speță de o greșită aplicare sau rea interpretare a acestui text.

Că deasemenea nu poate fi vorba nici de o eroare grosieră de fapt în stabilirea că militarul însărcinat cu paza unei manutante, este considerat ca prepus al Ministerului Armatei.

Că și susținerea recurentului, că instanța de apel nu arată textul pe care se bazează pentru a-l declara responsabil, este nefondată, deoarece arătând să tribunalul a făcut o justă aplicare a art. 1315 c. civ. a., în soluția dată implicată arată că aceasta este textul pe care se întemeiază.

Că așa fiind, primul motiv de casare este nefondat.

Având în vedere că prin motivul II de casare se pretinde, că prin exces de putere și omisiune esențială recurentul a fost obligat la plata daunelor solidar cu pârâțul Micu Simion din culpa căruia a rezultat dauna, fără a arăta norma de drept pe care se bazează această solidaritate.

Considerând că întrucât recurentul în calitate sa de comitent este răspunzător pen-

tru toate daunele cauzate de prepusul său, și întrucât în această situațiune obligațiunea nefiind divizibilă intimatul putea urmări întreaga daună dela oricare din cei doi pârâți, bine instanța de fond i-a obligat solidar la plata despăgubirei.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III-a

Nr 412-934. Preșidenția Dlui C. Crăciunescu Consilier

Procedura de urmat în procesele de contencios.

Ne conformarea autorității, de a depune actele cerute de instanță într'un proces de contencios, naste dreptul instantei de a o condamna la daune cominatorii conform art. 10 din legea contenciosului, nu cheltueli de judecată conform proc. civ.

DELIBERÂND.

Asupra motivului de casare în cuprinderea următoare:

„Violarea și greșita aplicare a art. 133, 195, 196, 199 și 203 pr. civ. ard., art. 5 și 10 legea contenciosului administrativ, exces de putere și nemotivare.

„La 26 Ianuarie 1924 a fost fixat primul termen pentru judecarea acțiunii în contencios făcută de reclamanta Haag Maria. Acțiunea comunicându-i-se la 17 Ianuarie 1934, deci cu 9 zile înainte de termen, Direcțiunea acestui contencios nu a putut trimite dosarul cauzier al reclamantei pentru acest termen.

Din acest motiv reclamanta a cerut amânarea procesului, pe cheltuelile noastre în baza dispoz. art. 203 pr. civ.

Ne-am opus admiterii acestei cereri a reclamantei susținând că legea cont. ad-tiv fiind o lege specială nu sunt aplicabile dispozițiunile procedurii civile.

Curtea de Apel a admis totuși cererea reclamantei și ne-a obligat la plata sumei de 1000 lei cheltueli de judecată indiferent de soluția procesului.

În adevăr potrivit art. 5 din legea cont. ad-tiv partea care face o acțiune în contencios nu este obligată să anezeze la acțiune decât numai actul ad-tiv, care se atacă în potrivit art. 10 din această lege, administrația este obligată a comunica dosarul afacerii numai dacă instanța are nevoie de el pentru rezolvarea procesului, iar în cazul că administrația refuză trimiterea dosarului nu se prevede altă sancțiune decât pronunțarea daunelor cominatorii pentru zilele respective de întârziere.

Curtea de Apel nu motivează în ce constă refuzul acestei case de a trimite dosarul cauzier al reclamantei.

Astfel fiind Curtea numai prin violarea și greșita aplicare a art. 133, 195, 196, 199, și 203 pr. civ. și art. 5 și 10 din legea cont. ad-tiv, exces de putere și nemotivare ne-a obligat la plata sumei de 1000 lei.

Având în vedere că din încheierea Nr. C. II 1209—IV—1933 din 26 Ianuarie 1934 — atacată cu prezentul recurs — rezultă că Cur-

tea de Apel, constatând la această dată că pârâta Casa Centrală nu a depus cazierul reclamantei, amână desbaterea la 2 Martie 1934, ora 9 dimineata, și făcând în același timp aplicația principiilor din procedura civilă ardeleană, obligă pe pârâtă să plătească intimatului 1000 lei cheltueli de judecată.

Considerând că, *legea contenciosului administrativ fiind o lege specială, în cazurile judecate după această lege nu sunt aplicabile dispozițiunile procedurii civile. — ci numai acele ale contenciosului ad-tiv.*

Considerând că, potrivit art. 5 din această lege, partea care face o acțiune în contencios este obligată să anexeze la acțiune actul ad-tiv care se atacă, iar potrivit art. 10 din aceeași lege, administrația este obligată a comunica dosarul afacerii numai dacă instanța are nevoie de el pentru rezolvarea procesului, iar în cazul că ad-tivul refuză trimiterea dosarului nu se prevede altă sancțiune decât pronunțarea daunelor cominatorii pentru zilele respective de întârziere.

Considerând că, potrivit acestui text când *judecarea cauzei ar fi fost amânată din pricina refuzului administrației de a trimite la timp dosarul afacerii — respectiv cazierul reclamantei, — în atare situațiune, Curtea de Apel ar fi putut, prin aplicarea numai a dispoz. art. 10 din legea contenciosului să condamne administrațiunea pârâtă la daune cominatorii pentru zilele de întârziere.*

Că, față de aceste principii de drept, când în speță Curtea de Apel face totuși aplicarea art. 133, 195, 196, 199 și 203 pr. civ. în loc să aplice dispoz. din legea contenciosului ad-tiv și în baza textelor citate din procedura civilă ardeleană, obligă administrația să plătească 1000 lei cheltueli de judecată, prin acest mod de a judeca, comite o greșită aplicare a unor texte dintr-o lege ce nu se poate aplica în speță — și un exces de putere.

Că dar, motivul de casare fiind întemeiat, recursul urmează a se admite casându-se încheierea Nr. C. II. 1209—IV—1933 fără trimiteri.

Inalta Curte de Casație Secția II.

Decizia 49—1936. Președinția Dlui N. Stănilă consilier

Legea lichidării. Recurentul dovedind condițiunile art. 1 al. B lit. a din lege nu mai este esențial de a se cerceta dacă îndeplinește și condițiunile din lit. b, căci legea cere îndeplinirea numai a uneia din condițiuni.

MOTIVE.

Având în vedere că recurentul prin motivele recursului invocând violarea art. 1 al. A și B 7 și 8 din legea pentru lichidarea datoriiilor agricole și urbane, exces de putere și greșită interpretare, susține că el era obligat a îndeplini numai una din condițiunile dela al. B., și cum a îndeplinit-o pe cea dela litera a) dovedind că este cetățean român cu domiciliul permanent împreună cu familia sa înce-

pând din anul 1909 în comuna rurală Sămartin, fiind preot, în consecință beneficia de menționata lege; mai susține recurentul că fiind proprietar cu mai puțin de 10 ha. nu era obligat a face declarației de asanare, în conformitate cu art. 7 și 8 din citata lege.

Considerând că prin art. 1 lit. B din citata lege se dispune categoric că debitorii agricoli menționați sub lit. a, dela al. A din menționatul articol, beneficiază de dispozițiunile acestui capitol dacă vor îndeplini una din cele 2 condițiuni prevăzute mai jos și anume în primul rând să locuiască în mod efectiv și continuu ei, sau unul din soți, sau vreunul din părți sau copii lor sau unul din mostenitori indivizi, într-o comună rurală cel mai târziu cu începere dela data de 18 Decembrie 1931.

Având în vedere că în speță este constatată că debitorul domiciliază în comuna Sămartin permanent încă din anul 1909, împreună cu familia sa, îndeplinind funcția de preot reformat, fiind cetățean român.

Că dar, recurentul dovedind condițiunea dela art. 1, al. B, lit. a, din menționata lege, în consecință Curtea de fond nu putea să se mai ocupe și de condițiunea dela lit. b, a citatului articol întrucât după cum s'a arătat mai sus legea cerea îndeplinirea numai a unei singure condițiuni.

Că, deasemenea fiind constat că urmăritul este proprietar a mai puțin de 10 ha. în consecință nu este obligat a mai face declarația cerută de art. 7 și 8.

Că astfel fiind motivele găsimu-se întemeiate, recursul urmează a se admite, casându-se deciziunea cu trimitere la aceeași instanță, pentru o nouă judecată.

Apreciind și asupra cererii de cheltueli de judecată formulată de recurent, Curtea le fixează la suma de 2.000 (două mii) lei.

Inalta Curte de Casație Secția I-a.

Decizia Nr. 218—1934. Președinția Dlui T. Magheru consilier

Consiliul Superior al Avocaturii Statului. Regulator de competență.

Care este instanța competentă de a judeca litigiile dintre comună județe și CFR.

MOTIVE.

Asupra cererii Nr. 3032 din 1934 a Judecătoriei Mixte Târgoviște de a se da un regulator de competență în conflict negativ de jurisdicție ivit între acea judecătorie și Consiliul Superior al Avocaturii Statului în procesul dintre Regia CFR și Primăria Comunei Principele Mihai.

Având în vedere că Regia Autonomă C. F. R., chemând în judecată primăria Comunei Principele Mihai pentru a o vedea obligată să-și lase în stăpânire o suprafață de 19 metri pătrați situată în stația Titu, Judecătoria Mixtă Târgoviște, prin hoărârea Nr. 579 din 1933 și-a declinat competența și a dispus trimiterea cauzei înaintea Consiliului Superior al Avocaturii Statului, pe motiv că potrivit art. 33 al. d. din legea avocaților publici dela 9 Mai 1933, aces-

ta are căderea să rezolve litigiile dintre diverse Ministere și instituții de Stat.

Că, Consiliul Superior al Avocaturii Statului, prin avizul Nr. 79 din 1933, avizează că nu intră în competența sa rezolvarea litigiului de față deoarece în speță este vorba de un conflict între Regia Autonomă C. F. R. și o comună care, evident nu este o instituție de Stat.

Că, restituindu-se dosarul, Judecătoria Mixtă Târgoviște solicită acestei Înalte Curți darea unui regulatoriu de competență.

Considerând că art. 33 litera d, al legii pentru organizarea Corpului de avocați publici — care este o lege cu caracter special de strictețe și limitativă interpretare deoarece derogă dela regulile dreptului comun — prevede numai că, Consiliul Superior al Avocaturii Statului rezolvă litigiile dintre diversele Ministere și Instituții de Stat, iar cu privire la județe și comune acest aliniat nu dispune nimic.

Că atunci când legiuitorul dela 1933 a voit să prevadă Județele și Comunele, a arătat-o în mod expres și categoric la litera c, de sub acelaș articol, unde se arată că Consiliul este competent de a da simple avize și privitor la comune și județe, în cazul când aceste administrațiuni îi cer părerea.

Că de aci rezultă că litigiile în care figurează ca parte județe sau comune de o parte și statul de alta nu pot fi rezolvate de Consiliul Superior al Avocaturii, ci rămân justiciabile după regulile de drept comun, de către instanțele ordinare.

Că așa dar, în speță, Judecătoria Mixtă Târgoviște era competentă să judece această afacere:

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III-a.

Dec. Nr. 2047—54. Președinția Dnii Erbiceanu consilier.

Asigurarea muncitorilor. Indiferent dacă patronul a anunțat sau nu Casei Cercuale pe muncitor spre a fi asigurat, lucrătorul rămâne de drept asigurat din momentul intrării lui în serviciu, consecință fiind numai contravenția patronului.

MOTIVE.

Având în vedere că din deciziunea atacată cu recurs se constată că instanța de apel a admis apelul părților — azi intimati — și reformând sentința Tribunalului, a respins acțiunea în daune intentată de recurentii — reclamanți, pe consideratiunea că prin sentința penală definitivă, nu s'a stabilit culpa intimatilor ca patroni în accidentul mortal suferit de fostul sot al recurentei văduva lui Gh. B., așa că recurentii conform art. 82 din legea XIX din 1907 nu au dreptul decât la pensia dela Casa Cercuală, iar nu și dreptul de despăgubiri în afară de această pensie, iar în ce privește obiecțiunea recurentilor că dispozițiile art. 82 din legea citată nu sunt aplicabile în cauză fiindcă defunctul nu a fost asigurat la Casa Cercuală și că a fost anunțat târziu, Curtea de Apel a înlăturat ca inexactă în fapt

pe motiv că din deciziunea Casei Cercuale Nr. 69—1923 se stabilește că văduvei B. i s'a fixat o pensie anuală de 480 lei egală cu 20% din salariul sotului, iar copilului minor până la împlinirea vârstei de 16 ani o rentă de 360 lei egală cu 15% din salariul victimei.

Că în contra acestei deciziuni a Curtii de Apel, recurentii au făcut recurs iar prin motivul de casare susțin că instanța de apel a comis o violare a art. 12 și 82 din legea XIX din 1907 și a art. 487 și 491 proc. penală ardeleană precum și o denaturare, fiindcă intimatii nu au anunțat victima la Casa Cercuală în termenul fixat de lege, ci numai la câțeva zile după producerea accidentului, așa că în această situațiune victima nefigurând printre asigurații Casei Cercuale, art. 82 din legea citată aplicabilă numai celor asigurați, nu este aplicabilă în speță și deci dânsii au dreptul să solicite dela intimatii patroni.

Considerând că art. 82 din legea XIX din 1907 referitoare la asigurarea salariaților industriali și comerciali pentru caz de boală și accident, astfel cum a fost modificată prin ordonanța Consiliului de Miniștri cu Nr. 4790—1917 și Decretul Consiliului Dirigent cu Nr. XIX—1919 și Decretul Lege Nr. 2809 din 14 Iunie 1920, prevede că patronul este obligat să înștiințeze la Casa Cercuală pe fiecare salariat întrebuințat și supus la asigurare obligatorie în termen de 8 zile dela intrarea în lucru, potrivit normelor prescrise de art. 19, iar în cazul când patronul nu efectuează această înștiințare în termenul arătat, este obligat să plătească Casei Cercuale a Asigurarilor Sociale, cotizațiile dela data intrării în lucru până la efectuarea înștiințării sau dacă raportul de serviciu a încetat mai înainte, acelea după durata raportului de serviciu cum și daunele provenite din cauza neînștiințării sau schimbărilor întâmplare în raportul de serviciu, plus cheltuelile produse din boala ivită înainte de înștiințarea asiguratului dimpreună cu orice alte cheltueli de procedură:

Că, art. 69 sub capitolul intitulat „Ajutorare și rente pentru caz de accidente“ dispune că toți salariații obligați la asigurare — printre care se enumeră și victima, fost sot al văduvei B. — au dreptul la cota de asigurare din ziua intrării lor în serviciu, de drept, în mod obligatoriu și independent de data anunțării lui de către patron, fiind cu totul indiferent faptul dacă patronul a avut sau nu grije ca să anunțe Casa Cercuală a Asigurarilor Sociale despre intrarea efectivă a unui lucrător în serviciul său:

Că art. 82 care se ocupă de lucrătorii sau urmașii menționați în art. 71—73, cari nu au dreptul la despăgubire în înțelesul legii, prevede că acestia au dreptul să solicite despăgubiri dela patron, însă cu condițiunea ca să se constate printr'o sentință definitivă penală că accidentul a fost cauzat în mod intenționat sau prin neglijența menționată la art. 81 al. 2, de către patron sau prepusul lui, pentru ale cărei fapte este responsabil:

Considerând că rațiunea pentru care le-

giuitorul a prevăzut asigurarea obligatorie pentru lucrătorii din industriile grele sau periculoase, unde accidentele sunt mai frecvente, a fost aceea, ca lucrătorii să nu fie lăsați la discreția patronului, care neanunțându-i de loc, sau la timp la Casa Cercuală, să nu fie astfel puși în situațiunea ca să obțină despăgubirile, intentând acțiune în daune în contra patronului, fiindcă un proces necesită cheltuieli și trecere de timp, iar lucrătorii mai totdeauna nu au mijloacele materiale cu care să-l facă, sau să reziste până la terminarea lui.

Că tocmai pentru a preveni aceste neajunsuri, legiuitorul prin textele de mai sus a impus asigurarea obligatorie pentru industriile grele sau periculoase, astfel încât *indiferent dacă patronul a anunțat sau nu pe lucrătorii intrați în serviciul său, aceștia rămân de drept asigurați din momentul intrării lor în serviciu, indiferent de anunțarea patronului, pentru că faptul neanunțării de loc sau în termen a lucrătorului la Casa Cercuală a Asigurărilor Sociale nu are nici o influență asupra asigurării salariatului, ci numai consecința că pentru această contravenire la îndatoririle de anunțarea a salariatului, patronul trebuie să suporte sancțiunile legale și să plătească toate amenzile și daunele prevăzute de art. 69:*

Că astfel fiind și întrucât în spetă Curtea de Apel a decis în acest sens, că salariatul este de drept și în mod obligatoriu asigurat din ziua intrării în serviciu, indiferent de anunțarea patronului, Curtea nu a comis o depunere de acte și nici o violare a art. 12 și 82 din legea XIX din 1907 și deci motivul I de casare este nefondat;

Considerând că din deciziunea atacată cu recurs se constată că instanța de apel a omis într'adevăr ca să se pronunțe asupra chestiunii responsabilității și neglijenței intimatilor invocată de recurenți, însă această omisiune nu este esențială de natură să schimbe soluțiunea procesului, fiindcă victima B. fiind de drept și în mod obligatoriu asigurată la Casa Cercuală din ziua intrării sale în serviciu, intimatilor patroni potrivit art. 82 din legea XIX din 1907 nu mai rămân cu nimic responsabili față de moștenitorii acestuia, deoarece Curtea examinând actele dela dosar constată în fapt că instanțele penale au achitat pe intimati nu pentru lipsa de dovezi de culpabilitate, ci pentru că în împrejurările în care s'a produs accidentul mortal al lui B., patronii nu au avut absolut nici o vină, așa că în asemenea situațiune chiar dacă instanța de apel ar fi examinat chestiunea responsabilității intimatilor patroni, ea nu ar fi putut să decidă decât respingerea acestei obiecțiuni ca neîntemeiată, întrucât în caz de achitarea patronului în penal, recurenții nu mai pot pretinde decât cota de asigurare dela Casa Cercuală, care li s'a și acordat.

Că deci, Curtea de Apel necomitănd nici o omisiune esențială sau o violare a art. 48 și 114 din legea XVII:1884, motivul II de casare este deasemeni nefondat și recursul urmează a fi respins.

Având în vedere că în ceiace privește cheltuielile de judecată reprezentantii intimatilor au declarat că dat fiind faptul că recurenții sunt săraci, în caz de respingerea recursului, renunță la cheltuieli de judecată.

Curte de Casație Secția III-a

Decizia No. 211—1936. Președ. Dlul D. G. Lupu, președinte

Recurs. Incident de inadmisibilitate. Neridicare la judecarea recursului. Divergență. Ridicarea incidentului. Inadmisibilitate.

Timbru. Legea modificatoare a art. 57 legea accelerării. Dacă se aplică în pricinile a-junse în recurs. Soluțiune afirmativă.

Asupra incidentului ridicat de reprezentantul Firmei F. G. cu privire la inadmisibilitatea recursului făcut de firma I. P. & Comp. s'a respins ca insuficient timbrat apelul ce făcuse împotriva sentinței Tribunalului Ilfov Secția II-a, comercială Nr. 1849—1927;

Având în vedere că acest incident a fost invocat pentru prima oară în întâmpinarea scrisă pe care, Firma F. G. a formulat-o contra recursului F. I. P.; că prin acest incident se sustine că recursul în spetă ar fi inadmisibil, deoarece firma P. ar fi executat deciziunea Curții de Apel București Secția I-a cu No. 129-1922, prin faptul că la 28 Iunie 1932, adică posterior pronunțării acestei deciziuni, numita firmă a declarat un nou apel împotriva aceleiași sentințe a Tribunalului Ilfov secția I-a comercială, apel cărui i s'a fixat termen de judecată la 22 Octombrie 1932;

Având în vedere că din lucrările dela dosar se constată că în adevăr recurenta de azi a făcut un nou apel, după ce primul îi fusese respins ca insuficient timbrat și că recursul de azi a fost formulat la 29 Octombrie 1932, adică posterior introducerii celui de al doilea apel;

Că însă din deciziunea Nr. 1138—1934 a acestei Secțiuni a Inaltei Curți rezultă că la 29 Mai 1934 procedându-se la judecarea în fond a recursului firmei P. și părțile fiind prezente, firma F. G. n'a mai susținut oral incidentul din întâmpinarea scrisă, cu privire la inadmisibilitatea recursului, ci s'a mărginit să combată motivele de casare; iar Curtea cercetând în fond aceste motive, respinge motivul II partea întâia, declarând divergență asupra părții a II-a din motivul de casare;

Că abia azi în fata complectului de divergență și după ce prin sus numita deciziune, această Secțiune a transat în complectul său obisnuit, cea mai mare parte din fondul recursului, intimata ridică incidentul de inadmisibilitatea recursului;

Considerând că față de împrejurările arătate mai sus nu poate rezulta decât că intimata a renunțat definitiv a se mai prevala de acel incident, fiindcă nu este de conceput, ca pentru o parte din recurs intimata să fi consimțit a se judeca, fapt ce a avut ca urmare pronunțarea deciziunii acestei Curți Nr. 1138-1934, iar pentru restul recursului nu, dat fiind că incidentul de inadmisibilitate ridicat privea întreg recursul.

Pentru aceste motive, Curtea respinge incidentul de inadmisibilitatea recursului, după care:

In fond: Asupra motivului II de casare partea II-a dedus în iudecata complectului de divergentă:

Având în vedere că, chestiunea dedusă prin această parte a motivului II de casare, este aceea de a se ști dacă legea modificatoare a art. 57 din legea accelerării dela 1932, neexistență în momentul când s'a pronunțat instanța de fond, poate fi invocată și aplicată de Inalta Curte de Casatie:

Având în vedere că legea din 20 Octombrie 1932, pentru adăogirea unui alineat la art. 57 din legea accelerării din 11 Iulie 1929, prin art. 1 prevede că în caz când netimbrarea cererii sau actului de procedură, ori neplata impozitului proporțional n'a fost relevată la termen, fie din oficiu, fie de una din părți, ea se va putea invoca în orice stare a procesului, cu observarea acelorasi norme de mai sus, adică, cu observarea normelor de plată prevăzute de art. 57, iar art. 2 prevede în mod categoric că dispozițiunile acestei legi se aplică și proceselor în curs, în orice stadiu și instanță s'ar afla, în care n'a intervenit hotărâri definitive și irevocabile.

Considerând că din cuprinsul art. 2 al legii din Octombrie 1932, rezultă în mod evident ca prin cuvintele „dispozițiunile acestei legi se aplică și proceselor în curs, în orice stadiu sau instanță s'ar afla”; legiuitorul a înțeles să dea acestei legi o aplicatiune retroactivă tuturor proceselor în curs de judecată, în orice instanță s'ar afla ele, chiar și în fața Inaltei Curți de Casatie:

Considerând că acest caracter de retroactivitate al numitei legi rezultă nu numai din textul art. 2, ci și din expunerea de motive cu care legiuitorul a însoțit legea, și unde el își arată în mod expres voința și intențiunea sa de a da acestei legi o aplicatiune retroactivă, chiar și proceselor care s'ar găsi în fața instanței superioare de recurs:

Că în adevăr, în expunerea de motive legiuitorul, după ce arată cauzele cari l'au determinat să facă legea din 1932, care modifică pe aceia din 1929, spune textual: „Cum însă instanțele judecătorești au dat hotărâri pe baza citatului text (57) în redacția sa nemodificată, este drept și echitabil să se dea părților posibilitatea să discute din nou chestiunea de timbru în fața instanței superioare de apel sau de recurs, în raport cu legea de față... aceasta este ratiunea art. II care dă legii efect retroactiv“:

Că deci legea din 20 Octombrie 1932 este în mod cert o lege cu aplicatiune retroactivă, așa că ea se aplică chiar și proceselor ce se găsesc în recurs în fața Inaltei Curți de Casatie:

Având în vedere că în speță decizia atacată cu recurs fiind pronunțată la 1 Iunie 1932, adică anterior legii din 20 Octombrie 1932, Curtea de Apel n'avea posibilitatea materială de a face aplicatiunea acestei legi, așa

că în această privință nu i se poate face nici o imputatiune;

Că însă întrucât — cum s'a arătat mai sus — numita lege se aplică și proceselor aflate în recurs la Inalta Curte, cum este cazul în speță, în asemenea situațiune și față de — i — deratiunile de mai sus, recursul urmează a fi admis, a se casa decizia Curții de Apel București Sectia I-a, Nr. 129—1932 și a se decide că recurenta este încă în termen de a-si timbra actiunea sa, cu observarea normelor de plată prevăzute de art. 57 din legea accelerării;

Că în ce privește chestiunea neconstituționalității art. II al legii din 20 Octombrie 1932, invocată prin motivul scris depus la dosar în ședința dela 5 Februarie 1936, urmează a se trimite în iudecata Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți.

Inalta Curte de Casatie și Justiție Secția III.

Dec. No. 342—936. Preș. G. Nedelci consilier

Daune. Deși legea pentru unificarea asigurărilor sociale a abrogat legea ungară XIX 1907 patronul răspunde de accidentul de muncă și răspunderea derivă din faptul generator de daune petrecut anterior legii noi, și prin urmare faptul și prejudiciul vor fi judecate conform legii sub care s'a petrecut acel fapt.

DELIBERÂND,

Asupra recursului introdus de Gh. M. împotriva deciziei Curții de Apel Cluj S. I, cu No. C. I. 510 din 25 Februarie 1935, în proces cu Ing. L. B. și Ing. E. D.:

Având în vedere că, din această deciziune rezultă că, recurentul Gh. M. a chemat în judecată pe intimati, pentru a fi obligați a-i plăti o pensie alimentară în sumă de 2400 lei lunar sub titlu de despăgubire, pe motiv că, în calitate de angajat al intimatilor în cursul serviciului a suferit un accident, în urma căruia a contractat incapacitatea de a munci. Că Tribunalul Cluj S. II-a, prin sentința No. C. I. 2081—1933 a respins ca nefondată actiunea, iar Curtea de Apel Cluj S. I-a, prin decizia supusă recursului, a respins apelul reclamantului, confirmând în totul hotărârea primei instanțe.

Pentru a ajunge la această soluțiune, Curtea de Apel motivează că răspunderea părților pentru accidentul întâmplat reclamantului la data de 22 Iul. 1930, nu poate fi angajată, potrivit art. 82 și 83 din legea XIX 1907, deoarece reclamantul nu a dovedit în prealabil printr'o sentință penală definitivă, că accidentul a fost produs de patron în mod intenționat sau din neglijență, sau de vreun însărcinat al acestuia pentru fapta căruia el răspunde, că de altminteri actiunea fiind introdusă la 13 Octombrie 1933, deci peste termenul de 3 ani dela data accidentului, pretentiunea de despăgubiri a reclamantului este prescrisă.

Având în vedere că prin acest motiv recurentul Gh. M. pretinde că gresit tribunalul a aplicat în litigiu supus judecării sale dispozițiunile art. 82 și 83 din legea XIX dela 1907,

deoarece aceste dispozițiuni nu mai erau în vigoare în momentul intentării acțiunii, fiind abrogate prin legea pentru unificarea asigurărilor sociale dela 7 Aprilie 1933.

Considerând că, deși legea pentru unificarea asigurărilor sociale, a abrogat toate dispozițiunile contrarii ei și deci și legea XIX de la 1907 care reglementa în Ardeal asigurarea muncitorilor precum și condițiunile în care patronul răspunde pentru accidentele de muncă a salariatului, totuși nu este mai puțin adevărat că, atunci când responsabilitatea patronului față de accidentatul salariat, ar fi antrenată de un ațpt generator de daune petrecut anterior legii pentru unificarea asigurărilor sociale, asemenea responsabilitatea nu poate fi examinată decât în raport cu normele prevăzute în această privință de legea sub imperiul căreia fapțul prejudiciabil a avut loc, iar nici decum de dispozițiunile de fond aflate în legea intervenită posterior acestui fapt, ce potrivit principiului neretroactivității legilor nu pot fi aplicabile.

Că întrucât în spetă, este necontestat că, accidentul recurentului invocat ca fapt generator al despăgubirilor pretinse patronului său prin acțiune, s'a petrecut la data de 22 Iulie 1930 — premergător intrării în vigoare a legii pentru unificarea asigurărilor sociale dela 1933, în asemenea împrejurări de fapt și potrivit principiilor arătate, responsabilitatea patronului, trebuie cercetată numai în cadrul dispozițiilor legii XIX dela 1907 în vigoare în Ardeal la data accidentului, indiferent de momentul introducerii acțiunii, astfel după cum bine a procedat Curtea de Apel, fără a săvârși vreo violare sau gresită aplicare a legilor invocate.

Că dar motivul I de casare devine nefondat.

Văzând motivul II de casare astfel formulat:

Având în vedere că prin acest motiv recurentul susține că, Curtea de Apel ar fi săvârșit o nemotivare, prin aceea că nu s'a ocupat de cererea sa de a i se admite o expertiză medicală, pentru a dovedi că boala contractată a progresat în mod lent, astfel încât nu se putea lua ca punct de plecare în calculul prescripțiunii de 3 ani a acțiunii, data când a avut loc accidentul, ci data posteroară când maladia progresând a devenit incapabil de a munci.

Având în vedere că prin considerentele deciziunii atacate, Curtea de Apel stabilește că termenul de prescripțiune a pretensiunii de despăgubire formulată de recurent, urmează a se socoti în conformitate cu legea XIX din 1907, din ziua accidentului căci atunci a luat naștere faptul păgubitor despre care reclamantul a avut cunoștință, iar nici decum din ziua când boala a progresat și a devenit complet incapabil de muncă.

Considerând că, prin această motivare, instanța de apel respingând pretensiunea recurentului de a se prelungi termenul de prescripțiune a acțiunii sale, a respins în mod implicit și expertiza medicală cerută pentru a

dovedi temeinicia acestei cereri și întrucât soluțiunea sa sub acest raport este suficient motivată și motivul II devine nefondat iar recursul cată a se respinge.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III.

Dec. Nr. 2154—935. Președinția Dlui C. Crăciunescu cons.

Impozite, Contencios Administrativ. Impozite încasate în plus. Restituirea cerută pe calea contenciosului administrativ. Inadmisibilitate.

MOTIVE.

Asupra recuresului făcut de Ministerul de Finanțe contra deciziunii Curtii de Apel Timișoara Secția II-a, cu Nr. 4464—1928—16 din 29 Martie 1934, dată în proces cu L. M.

Având în vedere că prin motivele de casare recurentul pune în discuțiunea dacă instanțele de contencios administrativ sunt competente a judeca restituirea unei sume de bani ce se pretinde a fi fost ilgal încasată ca impozit:

Având în vedere că din cuprinsul art. 1 din legea contenciosului, rezultă că, calea acțiunii în contencios este deschisă numai contra actelor administrative de autoritate făcute cu călcarea legilor sau contra refuzului autorităților administrative de a rezolva o cerere privitoare la un drept:

Considerând că prin act administrativ de autoritate se înțelege actul prin care autoritatea executivă ordonă sau interzice ceva particularilor, comportându-se astfel ca putere publică:

Că în asemenea condițiuni refuzul Ministerului de Finanțe de a restitui suma încasată, în plus ca impozit, nu întrunește caracterul unui act administrativ de autoritate, care să dea dreptul la acțiune în contencios, deoarece Ministerul încasând impozitele, a fost în exercitiul dreptului său, fără violarea vreunei legi sau regulament și, dacă se pretinde că în exercitiul acestui drept s'au făcut încasări peste prevederile legii, cel vătămat nu poate avea altă cale de atac în iustitie împotriva actului Ministerului, decât cea a dreptului comun:

Că astfel fiind, numai cu violarea acestui text Curtea de Apel a decis că reclamantul avea deschisă calea acțiunii în contencios pentru restituirea sumei cerute prin acțiune, astfel că recursul este fondat și prin consecință deciziunea cată a fi casată, iar pentru considerațiunile arătate, acțiunea va fi respinsă ca inadmisibilă.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III.

Dec. Nr. 1475—1935. Preș. L. Ștefănescu cons.

Legea pentru reglementarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934. — Constituțiunea Comisiunii de Arbitraj prevăzută de art. 50. Norme de procedură aplicabile. Apel contra procesului verbal încheiat de judecătorul delegat. Admisibilitate.

MOTIVE.

Având în vedere că prin motivul de re-

curs, S. C. se plânge că Tribunalul ar fi săvârșit un exces de putere, rea aplicațiune a art. 104 pr. civ. și a principiilor generale care guvernează materia apelului atunci când a hotărît că apelul intimat este admisibil în principiu. În rezumat recurentul sustine că procesul verbal al judecătorului concordator în spetă nefiind un act jurisdicțional, ci administrativ, apelul în contra sa este inadmisibil, de vreme ce această cale nu este prevăzută prin nici una din legile care reglementează numita procedură :

Că prin motivul II recurentul pretinde că regulile pentru constituirea comisiunii creditorilor în materie de concordat nu se aplică întocmai și Comisiunii de arbitraj pe care o organizează art. 50 din legea conversiunii, astfel că Tribunalul considerând ca aplicabile textele din legea concordatului preventiv, a săvârșit o rea aplicațiune a art. 50 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane și art. 19 și celorlalte texte din legea concordatului preventiv.

Considerând că, în conformitate cu art. 50 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, în caz când propunerea de aranjament făcută prin cererea de convocarea creditorilor comerciantului debitor — care ar avea cel puțin 15% din totalul creanțelor sale supuse ca datorii agricole, nu este acceptată de creditorii, atunci chestiunea se deferă unei Comisiuni de Arbitraj compusă dintr'un judecător al Tribunalului ca presedinte dintr'un delegat al creditorilor ales de îndată de adunarea creditorilor și dintr'un delegat al debitorilor; Că același text prin art. 3, prevede că toate dispozițiunile din legea concordatului preventiv relativ la convocarea creditorilor, la verificarea creanțelor și la votul creditorilor sunt aplicabile și procedurii prevăzută de acest articol:

Având în vedere că, de vreme ce numita lege în lipsă de dispozițiuni speciale exprese în procedura de aranjament a comerciantului creditor agricol, declară aplicabile regulile de procedură din legea concordatului preventiv care astfel formează dreptul comun în materie și întrucât reguli anume după care se va efectua votul și alegerea membrilor — într'un cuvânt constituirea Comisiunii de Arbitraj organizată de art. 50 citat — nu sunt prevăzute, urmează că în această privință se aplică — textul fiind categoric — întocmai aceleași norme de alegere a membrilor Comisiunii creditorilor, instituită prin art. 1 din legea concordatului preventiv de și natura, funcțiunea și rolul acestor organe nu sunt identice.

Că deci procedura de alegere a membrilor în comisiunea de creditori a comerciantului ce a cerut beneficiul concordatului cât și aceia a delegatului creditorilor în comisiunea de arbitraj a comerciantului creditor agricol, se va efectua conf. art. 19 citat, prin votul creditorilor, reprezentând 2/3 din totalul creanțelor neprivilegiate și negarantate cu ipotecă sau gaj, judecătorul delegat neavând altă atribuțiune decât a supraveghea această operațiune,

supunând creditorilor chestiunea alegerii reprezentantului lor, a constata că delegatul propus și votat întrunește proporția legală a voturilor cât și a accepta pe acest reprezentant în Comisiunea de Arbitraj;

Că în ceiace privește chestiunea dacă procesul verbal prin care judecătorul delegat face mențiune despre alegerea reprezentatului creditorilor în Comisia de Arbitraj organizată de art. 50 din legea lichidării datoriilor agricole și urbane, este sau nu susceptibil de a fi atacat cu apel:

Considerând că această chestiune urmează a se rezolva tot prin prizma dispozițiilor și spiritului legii concordatului preventiv, la care legea lichidării datoriilor agricole și urbane face trimitere, considerând-o ca lege de bază comună în materie de procedură a cererii de aranjament și repartizare a pierderilor comerciantului creditor agricol se intră în prevederile art. 50 citat:

Având în vedere că legea concordatului preventiv, prevede dreptul de apel al comerciantului, înaintea completului Tribunalului, în contra încheierilor judecătorului delegat constatare de opunerile comisiunii de creditori la unele acte săvârșite de comerciant și pe care le-ar găsi dăunătoare comerțului și întereselor lor (art. 12); Că deasemenea în contra încheierii prin care judele delegat refuză autorizarea sa sau modifică condițiunile cerute de comerciant, acesta poate face apel; că același drept este pus la îndemâna creditorilor contestați, contestatorii și comerciantului în contra procesului verbal al judecătorului delegat, dat asupra contestațiilor la verificarea creanțelor care cuprinde pe lângă numita operațiune și altele indicate în articolul 26 și pe aceia a alegerii de către adunarea creditorilor a membrilor din Comisiunea de creditori; Că întrucât dar, asemenea încheieri ale judecătorului delegat date în procedura premergătoare omologării concordatului sunt apelabile înaintea completului Tribunalului, prin identitatea de rațiune, deci încheierea sau procesul verbal al judecătorului delegat autorizat să supravegheze și să înregistreze votul creditorilor, pentru alegerea delegatului lor la Comisiunea de Arbitraj prevăzută de art. 50 din legea lichidării datoriilor agricole și urbane, urmează a primi aceeași soartă această din urmă lege neavând altă dispozițiune decât de a trimite la procedura instituită de legea concordatului preventiv:

Că întrucât în spetă, deși pe bază de considerente greșite, Tribunalul a decis tot astfel și anume că procesul verbal al judecătorului delegat prin care se fac mențiune de alegerea prin vot a reprezentantului creditorilor în Comisiunea de Arbitraj, este susceptibil de apel în condițiunile arătate de legea concordatului preventiv, prin aceasta nu a săvârșit nici o violare de lege sau exces de putere, în consecință motivul I cât și cel de al doilea de casare devin nefondate.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III.

Dec. No. 522—1934. Președ. C. Crăciunescu cons.

Contencios. Cunoașterea limbii române de către funcționar va fi stabilită prin mijlocul examenului.

DELIBERAND.

Având în vedere, că din deciziunea atacată cu recurs rezultă că Dr. Iuliu Strobl, controlor financiar cl. II fiind îndepărtat din funcțiune pe ziua de 31 Mai 1931 cu ordinul Ministerului de Finanțe Nr. 137613—1931, dat pe baza deciziunii Ministeriale Nr. 136285—1931 pentru necunoașterea limbii române, s'a plâns contra acestei măsuri pe cale de acțiune în contencios înaintea Curtii de Apel din Cluj secția I-a cerând să fie obligat Ministerul de Finanțe să-i reprimească în funcția avută, să-i plătească salariul cuvenit sau să-l pue în retragere spre a-si aranja drepturile la pensie.

Curtea, după examinarea actelor dela dosar, constatând că reclamantul nu cunoaște limba oficială pe baza art. 31 din reg. legii Statutului funcționarilor publici că dispozițiunea Ministerială nu s'a dat cu călcarea legii, și prin decizia cu Nr. 1526—1931 a respins acțiunea.

Având în vedere motivul II de casare astfel formulat:

„II. Greșită interpretare și aplicatiune a art. 31 din regulamentul legii pentru statutul funcționarilor publici, exces de putere.

„Curtea de fond a interpretat greșit disp. art. 31 din reg. legii pentru statutul funcționarilor publici atunci când constată că deciziunea ministerială atacată prin acțiunea în contencios este conformă cu legea.

„Intr'adevăr art. 31 din numitul regulament prevede că funcționarul este obligat să cunoască limba oficială a Statului. Același articol însă în al II arată că funcționarii cari se găsesc în serviciu la data publicării regulamentului (1 Ianuarie 1924) vor fi supuși în cursul anului 1923 unui examen pentru cunoașterea limbii oficiale și numai acei cari nu vor reuși la acest examen pot fi îndepărtați din serviciu.

„Ori subsemnatul la data publicării regulamentului, 1 Ianuarie 1934, eram în funcțiune fiind numit pe data de 6 Aprilie 1919 deci cu o vechime de aproape 5 ani și aveam stabilitate. Astfel subsemnatul chiar pe baza art. 31 din suszitul regulament nu puteam fi îndepărtat din serviciu decât în urma unui examen nereușit pentru cunoașterea limbii oficiale și nici decum pe baza unui simplu raport al inspectorului financiar, care nici nu poate să-mi fie opozabil întrucât emană dela un agent al Ministerului pârât, fiind ca atare un act unilateral contestat de mine.

„Așa fiind Curtea de fond a interpretat și aplicat greșit la spetă art. 31 din regulament.

„Dar chiar în cazul că litera art. 31 din regulament s'ar preta la interpretarea dată de Curtea de fond, cum aceasta ar fi contrar spiritului legii și dispozițiilor art. 52 din lege,

regulamentul în asemenea caz ar deveni inaplicabil pentru instanțele judecătorești aceasta pe baza principiului ca regulamentele ce emană dela puterea executivă nu pot abroga, sau modifica legea și nici adăuga la lege. Ca atare regulamentele nu pot fi aplicate decât în dispozițiile conforme cu legea pe baza cărora sunt date, celelalte dispozițiuni fiind caduce.

Deci și din acest punct de vedere leciziunea atacată este casabilă. Având în vedere, că art. 31 din regulamentul legii pentru statutul funcționarilor publici prevede că fiecare funcționar public care se găsea în serviciu la data publicării regulamentului va fi supus în cursul anului 1924 la un examen de limba română, — iar cel care nu va reuși va fi îndepărtat din serviciu.

Că, din textul clar și precis al citatului regulament rezultă în mod neîndoios că cunoașterea limbii oficiale se cere în mod imperios pentru toți funcționarii publici, indiferent dacă sunt definitiv sau stabili.

Că, însă cunoașterea faptului că un funcționar cunoaște sau nu limba statului nu e lăsată la libera apreciere a sefului autorității țării — după cum s'a arătat — însuși regulamentul sus citat prevede că funcționarii aflați în serviciu la data publicării lui vor fi supuși în cursul anului 1924, la un examen de cunoașterea a limbii oficiale spre a se curma, astfel orice posibilitate de abuz.

Că astfel fiind și întrucât în spetă este constatată, că reclamantul nu a fost chemat și nu a fost supus unui asemenea examen. — pentru că raportul inspectorului financiar M. care constată că reclamantul nu și-a însușit limba statului, — nu poate fi considerat ca rezultatul unui examen de cunoașterea limbii române, — în atare situațiuni, numai prin exces de putere și violare a textului art. 31 din regul. stat. funct. publici, Curtea de Apel a decis că actul administrativ de autoritate, — în spetă deciziunea ministerială atacată prin acțiunea în contencios, prin care reclamantul a fost pus în disponibilitate, pentru pretinsa necunoaștere a limbii oficiale a statului este adus în conformitate cu legea.

Că, dar motivul II de casare fiind întemeiat, recursul urmează a se admite, fără a se mai discuta motivele I și III ce devin fără interes, iar în fond a se admite acțiunea, reclamantului, abligându-se Ministerul de Finanțe a-l reintegra în funcțiunea avută, numitul fiind îndepărtat din funcțiune, prin violare de lege.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția II.

Dec. No. 452—1936. Președ. Dlul T. Radu consilier

Debitor agricol. Imobil nesusceptibil de a fi supus la plata impozitului. — Consecințe. — (art. 1 legea de lichidare a datorilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934).

MOTIVE.

Considerând că din încheerea adusă în recurs și lucrările cauzei rezultă că debitorul,

prin contestația introdusă la judecătoria a pretins că beneficiază de dispozițiile legii, pentru lichidarea datoriilor din 7. IV. 1934, în calitate de debitor agricol, invocând art. 1 lit. a din zisa lege deoarece este proprietar de imobil rural, care însă este scutit de impozit agricol.

Că Judecătoria de ocol a admis contestația și a stins efectul executiei, iar tribunalul a confirmat hotărîrea judecătoriei motivând, între altele că, debitorul a făcut dovadă că este proprietar de imobil rural, pe care face cultură de zarzavaturi și pomi fructiferi, iar obiecția creditorului că debitorul n'ar venit agricol este nefondată, pentru că legea se mulțumește cu posesia unui imobil rural, oricât de mică suprafață ar avea acesta, și chiar dacă este scutit de plata impozitului agricol, tocmai din cauza minimei întinderii a lui.

Considerând că legea pentru lichidarea datoriilor prevede, prin art. 1 A. a., că debitori agricoli sunt considerați debitorii, cari sunt proprietari de imobile susceptibile de a fi supuse impozitului agricol, prevăzut de art. 3 din legea contribuțiilor directe; că, prin urmare, tribunalul a interpretat și aplicat eronat legea când a hotărât în modul mai sus arătat, că proprietatea sa rurală este un intravilan, în întindere de 152 St. p. care nu este supus la impozitul agricol, rezultă că debitorul nu îndeplinește principala condiție pentru a putea beneficia de legea pentru lichidarea datoriilor în sensul pretins, urmează a se casa fără trimitere încheierile ambelor instanțe și a se respinge contestația debitorului, obligându-l să plătească creditoarei următoare 2000 lei cheltueli de judecată, pentru toate instanțele, fiind inutil a se mai discuta celelalte motive de recurs.

Tribunalul Hunedoara Secția I. Deva

Sentința din 3 August 1934

Dosar No. 7565—1933

Președ. G. Gloșanu preș.

Băuturi spirtoase. Faptul de a fi introdus în pivniță o cantitate de tuică fabricată din maltă, proprietatea fabricantului, după constatarea legală a cantității rezultată, dar înainte de a fi plătit taxele nu întrunește elementele contravențiunii prev. de art. 84 și 161 din leq. monop. b. sp.

MOTIVE,

Asupra apelului înaintat de contravenientul A. P. contra deciziei date de Administrația Financiară Hunedoara, sub Nr. 39—1933 prin care s'a aprobat pentru amenda de 12530 lei și confiscarea băuturii procesul verbal dresat de agenții gărzii financiare Deva, sub No. 495—1933.

Având în vedere susținerile părților consemnate în procesul verbal al ședinței din 31 Iulie 1934, cuprinsul apelului scris precum și actele din dosarul cauzei și cele din dosarul No. G. a. 7564—1933, anexat după cererea co-

mună a reprezentantului apelantului și a delegatului Administrației Financiare.

Având în vedere că prin procesul verbal No. 495 din 4 Mai 1933 agenții gărzii financiare constată că, la controlul făcut depozitului apelantului sus numit, s'a aflat în ființă o cantitate de 1795 litri tuică, fabricată de acesta pe baza declarațiilor Nr. 120 și 120—1932, înregistrate la Perceptia Dobra, tuică introdusă în depozit după efectuarea constatării fabricațiunii, din partea comisiunii înstituită prin art. 44 al legii Monopolului băuturilor spirtoase, dar mai înainte ca să fi achitat taxele legale.

Că de către agenții de constatare se conchide că apelantul prin acest fapt ar fi contravenit dispozițiilor art. 84 al legii sus citate, prin aceea că a introdus în depozit tuică netaxată, făcându-se astfel posibil de penalitatea prescrisă de art. 161 al aceleiași legi, iar administrația financiară a aprobat procesul verbal, pentru amenda de 12530 lei, dispunând și confiscarea băuturii aflată în ființă.

Având în vedere că atât prin procesul verbal sus menționat, cât și prin celelalte probe administrate în cauză, este constatat că fabricațiunea a avut loc, conform declarațiilor legale înregistrate în termenul prescris de lege, iar cantitatea de băutură rezultată a fost constatată de comisiunea respectivă, mai înainte de introducerea băuturii în depozit, precum și aceea că fabricațiunea s'a făcut în marginea drumului, la o distanță de câțiva metri de pivnița proprietarului.

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 84 al legii monopolurilor băuturilor spirtoase, tuica și rachiurile monopolizate, sustrate dela taxe, vor fi supuse la amenda prescrisă de art. 161 al acestei legi.

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 161 al legii sus citate sunt supuși la amendă prescrisă de acest text, acei prinși în curs de transport cu tuică sau rachiuri din fructe, sustrate dela taxe, or care vor fi dovediți că au sustras dela taxe o cantitate din aceste băuturi, cari nu se mai găsesc în ființă.

Având în vedere că în speță faptul apelantului de a fi introdus în pivnița sus amintită cantitate de tuică, fabricată din maltă, proprietatea sa, după constatarea legală a cantității rezultată, dar mai înainte de a se fi plătit taxele legale, nu întrunește elementele contravențiunilor prescrise de textele mai sus citate.

În adevăr băutura nefiind pusă în consumație, înainte de plata taxelor și nefiind înstrăinată mai înainte de aceasta, iar la controlul făcut depozitului apelantului găsindu-se în ființă întreaga cantitate constatată de comisiunea respectivă, această băutură nu se poate considera sustrasă dela taxe, în sensul textelor citate mai sus și deci amenda prevăzută de aceste texte nu este aplicabilă contravenientului.

Considerând totodată că potrivit art. 74 al legii sus citate taxele de consumație, fiind

datorate dela data constatării fabricațiunei băuturilor, *se achită numai la punerea în consumație a băuturilor.*

Că așa fiind, întrucât în cauza de față este deplin stabilit cu chiar constatările procesului verbal de contravenție, că băutura netaxată, fiind producție proprie a apelantului, *nu a fost pusă în consumație până la data dresării procesului verbal și nici nu a fost scoasă din depozitul acestuia, pentru a fi transportată în altă parte, faptul pus în sarcina apelantului nu intră în prevederile textelor de lege aplicate de către prima instanță, neîntrunind elementele nici unei contravențiuni și prin consecință tribunalul urmează să admită apelul și anulând deciziunea atacată cu apel, să scutească pe apelant de amendă dispunând totodată să i se elibereze băutura confiscată de către prima instanță.*

Data și citită în sedința publică dela 3 August 1934.

Preș. G. Giosan, Pres. Asesor. Maurius Iiescu Sup.

RECENZII

TRATAT DE DREPT CAMBIAL Vol. II, de E. CRISTOFORIANU. Doctor în drept dela Roma. Avocat. Edi-

tura Curierul Judiciar S. A. Str. Artei No. 5, București.

În numărul 2 al acestei reviste din anul curent am prezentat cetitorilor noștri Volumul I din lucrarea de mai sus. În recenzia ce am făcut am arătat în mod amănunțit valoarea deosebită ce prezintă pentru știința și practicarea dreptului, munca depusă de eminentul jurist adv. E. Cristoforeanu.

De data aceasta avem fericita ocazie de a reveni cu prezentarea aceleiași lucrări continuată în Volumul II și ultimul. Autorul a căutat ca și de data aceasta să se mențină la înălțimea calităților ce le-am relevat în precedentă recenzie. De aceea îndemnăm pe cetitorii noștri ca să-și completeze tratatul de Drept Cambial cu volumul ultim al acestei lucrări.

Lucrarea, în întregime, a fost o relevație pentru înalții juriști din Capitală.

De aceea un grup de eminenti juriști au ținut ca să sărbătorească pe autor cu ocazia apariției volumului final, printr'un banchet cu care ocazie s'au adus cele mai alese omagii eminentului jurist autor.

Ceva mai mult distinsul consilier dela Înalta Curte de Casație Andrei Rădulescu, care este în acelaș timp membru al Academiei Române, a ținut ca să prezinte înaltului institut, opera D-lui Cristoforeanu cu cele mai deosebite omagii pentru priceperea și iscusința autorului, care înzestrea literatura juridică cu o monumentală lucrare.

Din parte-ne urăm distinsului autor, putere de muncă pe calea ce a apucat.

I. Mănescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

